

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İLERİ YAŞ İZMİR EYLEM PLANI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İLERİ YAŞ
İZMİR EYLEM PLANI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İLERİ YAŞ

İZMİR EYLEM PLANI

Çalışma Ekibi Koordinatörü

Pınar OKYAY

Çalışma Ekibi

Ahmet Soner EMRE, Ali SABUKTAY, Aliye MANDIRACIOĞLU,
Arzu ÜTAŞ, Atilla AYRAL, Aykut KILIÇ,
Banu ERDAL, Cihangir ÇETİNTAŞ,
Ekrem Ersin CESUR, Ela HIZLI, Elif AYDIN, Emine AKTAŞ,
Gülnur KELÇE, Hatice ŞİMŞEK KESKİN, Hülya ABAY,
Hüseyin CAN, Işıl ERGİN, İbrahim PADIR, Mehmet Anıl KAÇAR,
Mert KAYA, Mevlüt ÜLGİN, Mustafa VATANSEVER,
Nihat MERMER, Nil TEKİN, Nurgül KOCAKOÇ, Nuri Seha YÜKSEL,
Reyhan UÇKU, Sevnaz ŞAHİN, Şevket PERÇİN,
Tufan Fırat GÖKSEL, Tuğrul BALATACI, Ürün PERÇİN BOYACIOĞLU,
Yavuz UÇAR, Zeynep ALTIN

Katkı Veren Dernek ve Kuruluşlar

Ege Geriatri Derneği
Huzurevleri, Bakımevleri, Engelli ve Rehabilitasyon Kuruluşları Derneği
İzmir Tabip Odası
Parkinson Hasta ve Yakınları Derneği
Türk Psikologlar Derneği İzmir Şubesi
Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği İzmir Şubesi
Türkiye Alzheimer Derneği İzmir Şubesi

Redaksiyon

Erkan ÇINAR

Grafik Tasarım ve Uygulama

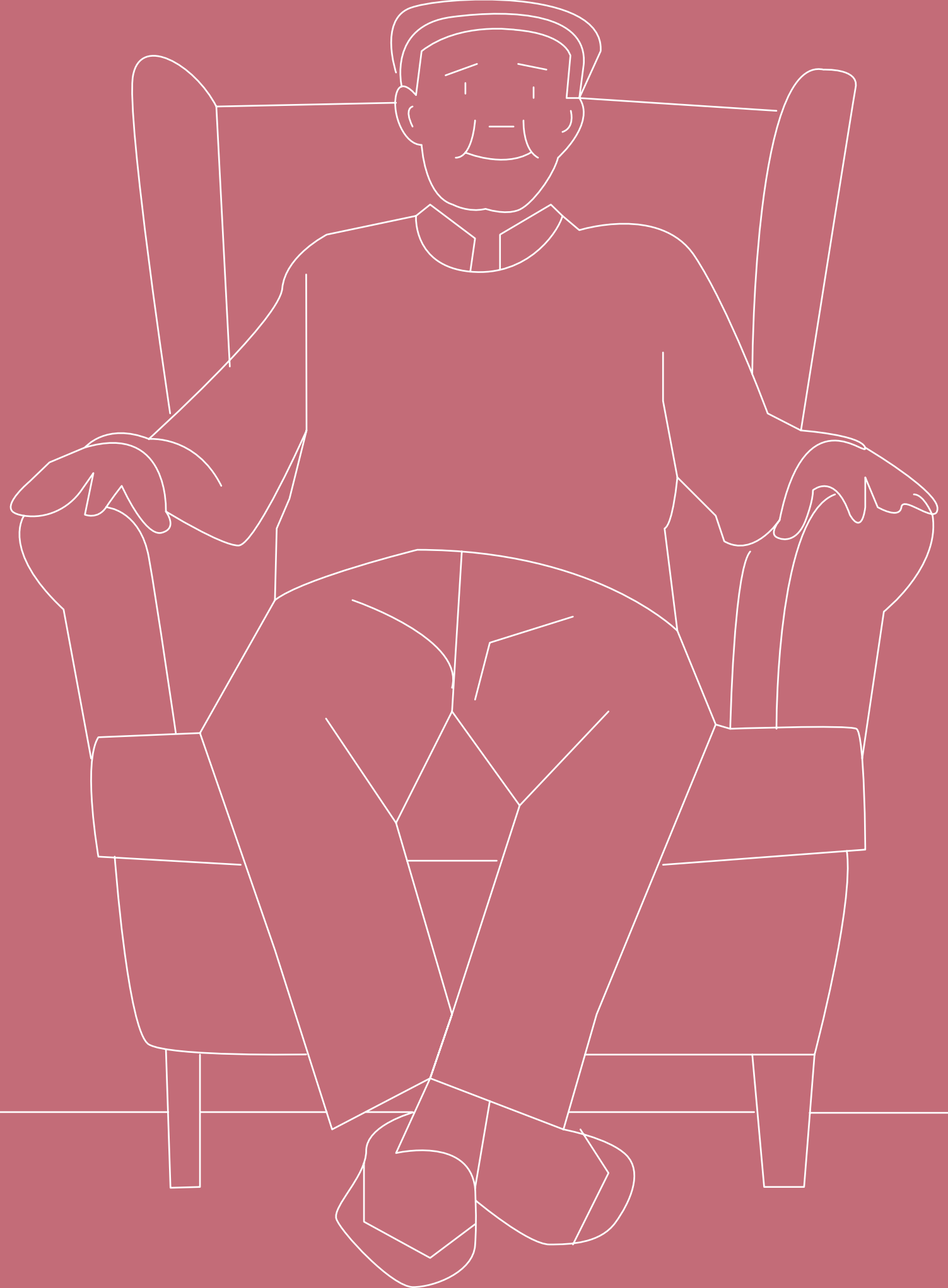
Betül ÇEÇEN
Sinem ERMİŞ

ISBN

978-625-6793-33-0

Yönetim Yeri

İzmir Büyükşehir Belediyesi - İzmir Planlama Ajansı / 2024

İÇİNDEKİLER

BAŞKAN ÖNSÖZÜ

GİRİŞ 1

A. Eylem Planı Gerekçeleri, Stratejisi ve Nihai Amaç..... 19

B. İzmir Büyükşehir Belediyesi Mevcut Çalışmaları22

C. Eylem Planı29

1. Kurumlar Arası İş Birliği ve Koordinasyonun Sağlanması29

2. Durum Tespiti ve Kapasitenin Artırılması30

3. Yaşlı Yoksulluğu ile Mücadele30

4. Toplumsal Hayata Katılım31

5. Yerinde Yaşlanma, Bakım ve Rehabilitasyon34

6. Yaşlı Dostu Çevrenin Oluşturulması35

7. Yaşlı İhmal, İstismar ve Ayrımcılığı36

8. Afet ve Acil Durumlarda Yaşlı Hizmetleri37

9. Sürdürülebilirlik37

10. Tüm Sürecin Etkili İletişiminin Yapılması38

11. İzleme ve Değerlendirme38

D. Ekler

İzmir Büyükşehir Belediyesi İleri Yaş Eylem Planı Faaliyet Tablosu42

BAŞKAN ÖNSÖZÜ

Yaşlı nüfusun hızla arttığı bir dünyada yaşıyoruz artık. Sağlık alanındaki ilerlemeler, yaşam standartları ve refah düzeyinin yükselmesi ve doğurganlık hızının azalması, ortalama yaşam süresini ve kaçınılmaz olarak nüfusun yaş ortalamasını artırıyor.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun (UNFPA) 2024 yılı Dünya Nüfusunun Durumu Raporu'na göre dünyada 65 yaş üstü kişilerin oranı 1974 yılında yüzde 5,5 iken 2024 yılında neredeyse iki katına çıkarak yüzde 10,3'e yükseldi. 2074 yılında bu sayının ikiye katlanarak yüzde 20,7'ye yükselmesi, 80 yaş ve üzeri kişilerin sayısının ise üç kat artması bekleniyor. Özellikle Avrupa, Kuzey Amerika ve Asya'nın bazı bölgelerinde yaşlı nüfus oranı oldukça yüksek olmakla birlikte, çok değil bundan 20 yıl önce sahip olduğu genç nüfus oranı nedeniyle avantajlı olduğu düşünülen ülkeler de hızlı bir yaşlanma süreci geçirmektedir. Bu ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Son 50 yıl içerisinde Türkiye nüfusundaki değişimi incelediğimizde, toplam nüfus 3 kat artmasına rağmen yaşlı nüfus neredeyse 10 kat artış göstermiştir. TÜİK tarafından gerçekleştirilen nüfus projeksiyonları Türkiye'nin dünyanın en hızlı yaşlanan ülkelerinden biri haline geldiğini göstermektedir.

Bütün bu veriler "Türkiye genç bir ülke" varsayımının tamamen geçersiz olduğunu göstermektedir. Fakat Türkiye'deki kamu politikaları, bu yaşanan büyük demografik dönüşümün sonuçlarını öngören ve yaşlı nüfusun giderek artan ihtiyaçlarına cevap verecek önerilerden yoksundur.

Bu çerçevede İzmir özel bir önem arz etmektedir. İzmir, Türkiye'nin en yaşlı altıncı büyükşehridir. Balıkesir, Rize, Aydın, Muğla ve Samsun'dan sonra İzmir gelmektedir. Fakat toplamda en fazla olan yaşlı nüfusuna sahip şehir İzmir'dir. 2023 yılının sonu itibarıyla İzmir'de 4 milyon 479 bin 525 kişi yaşamaktadır. Şehirde yaşayan yaşlıların oranı ise yüzde 12,8'dir. Bu orana göre İzmir'de 65 yaş ve üzerindeki nüfus 573 bin 856'ya ulaşmıştır.

Geçtiğimiz ay içerisinde İzmir Kalkınma Ajansı tarafından yayımlanan İzmir İli Nüfus Projeksiyonu (2022-2050) çalışmasında 2030 itibarıyla kentteki ölüm sayılarının doğum sayılarını geçeceği öngörülmektedir. Önemli bulgulara yer veren bu çalışmaya göre halihazırda yüzde 12,8 olan 65 yaş üzeri yaşlı nüfus oranının 2030'da yüzde 15, 2042'de yüzde 20, 2050'de ise yüzde 23 olması beklenmektedir. Dolayısıyla yaşlı nüfusa yönelik kamu politikalarının geliştirilmesi İzmir için daha da büyük bir önem arz etmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili birimlerinin ve ilimiz paydaşlarının iş birliğiyle hazırlanan İleri Yaş Eylem Planı, Türkiye'nin kısa ve uzun vadeli yaşlanma politikalarının ilkelerini ve içeriğini belirlemeye dönük bir kavramsal çerçeve sunmakta ve önümüzdeki dönem İzmir'de yaşayan yaşlı hemşerilerimizin farklı ihtiyaçlarını gidermeye yönelik atacağımız adımları ortaya koymaktadır.

Geçtiğimiz yirmi yıl içerisinde Türkiye'de giderek derinleşen sosyal, kültürel ve ekonomik eşitsizliklerin yaşlanma süreçleri üzerinde de önemli etkileri söz konusudur. Bugün Türkiye'de yaşayan yaşlılar; bakım imkânları, sağlık hizmetlerine erişim, gelir dağılımı, çalışma zorunluluğu ve maddi yoksunluk konularında derin eşitsizliklerle kuşatılmış durumdadır.

Yaşlı nüfusun ekonomik, toplumsal ve kültürel ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların eşit, adil ve erişilebilir bir şekilde giderilmesi İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin asli görevlerinden biridir. İleri Yaş Eylem Planı, belediyemizin aktif ve sağlıklı yaşlanmaya ilişkin çalışma ve planlamalarını daha da nitelikli hale getireceğimiz önemli önerileri içermektedir. Öte yandan, bu adımların değişen hane halkı yapısı ve deprem riski gibi önemli konular çerçevesinde konut stoğunun ve konut ihtiyacının analizi, bakım hizmetlerini kolaylaştıracak mekânsal analizler ve sosyal hasar görebilirlik analizi gibi çalışmalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Amacımız, yaşlılık ile ilgili dünya standartlarını kentimize getirmek ve bunları, bilimsel gelişmeleri güncel olarak takip edip kentimizde hayata geçirmektir. Bu nedenle, Dünya Sağlık Örgütü Yaşlı Dostu Kentler Ağı'na başvurduk ve Aralık 2024 itibarı ile kabul edilmiş olacağız. Artık daha da güçlüyüz.

İzmir'i, yaşlılarımızın sağlıklı ve aktif şekilde yaşlanmasını sağlayacak bütün gereksinimleri karşılayacak bir kent haline getirme yolunda tüm paydaşlarımızla emin adımlarla ilerlemekteyiz.

Dr. CEMİL TUGAY
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

GİRİŞ

Her ne kadar yaşlılığın hayatın hangi döneminde başladığı ve kimin yaşlı olarak tanımlanması gerektiğine ilişkin kapsamlı bilimsel tartışmalar olsa da yaşlılığın tanımı kronolojik yaş esas alınarak yapılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 65 yaşın üzerindeki kişiler yaşlı nüfusu oluşturmaktadır. Bu çerçevede demografik olarak yaşlanma iki temel olgunun sonucudur. Doğurganlığın ve ölümlerin azalması toplumun giderek yaşlanması anlamına gelir.

Dünya ve Türkiye önemli bir demografik dönüşüm sürecindedir. Doğum oranları düşmekte, yaşam süresi uzamakta ve yaşlı nüfus artmaktadır. Dünya genelinde 65 yaş ve üzeri nüfusun hızla arttığı görülmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre 1950 yılında %5 dolayında olan yaşlı nüfus oranı iki kat artış göstererek 2023 yılında %10 olmuştur. Avrupa Birliği (AB-27) üyesi ülkelerde bu oran 21,5'tir. Dünya genelinde yaşlı nüfus oranının 2050 yılında %22 olacağı tahmin edilmektedir.

Dünya nüfusunun yaşlandığına ilişkin en temel göstergelerden biri ortanca yaştaki değişimdir. Ortanca yaş, yeni doğan bebekten en yaşlıya kadar nüfusu oluşturan kişilerin yaşları küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşıdır. 1990 yılında dünya genelinde 24 olarak belirlenen ortanca yaş, bugün 30'u geçmiş durumdadır.

Öte yandan, yaşlı nüfusun bir ülkenin toplam nüfusunun yüzde 7'sini geçmesi toplumsal yaşlanma süreci açısından kritik bir eşiştir. Yaşlı nüfus oranının yüzde 7 ile 10 arasında olduğu toplumlar "yaşlı toplum", bu oranın yüzde 10'u geçtiği toplumlar ise "çok yaşlı toplum" olarak tanımlanır.

Her toplumun yaşlanma hızı farklıdır. Örneğin, Fransa'nın yüzyıldan fazla bir sürede ya da İsviçre'nin 85 yılda geçirdiği yaşlanma sürecini Azerbaycan 41, Çin 27, Brezilya 21 yılda geçirmektedir. Türkiye ise bu süreci 10-15 yıllık bir zaman zarfında tamamlayacaktır.

Bir toplumda yaşlı nüfus oranının iki katına çıkması için gereken süre, yaşlanma hızının belirlenmesi açısından önemli bir göstergedir. Bu anlamda Türkiye’de değişimin hızı oldukça çarpıcıdır. Son 50 yıl içerisinde Türkiye nüfusundaki değişimi incelediğimizde, toplam nüfus 3 kat artmasına rağmen yaşlı nüfus neredeyse 10 kat artış göstermiştir. 1990’da 22,2 olarak belirlenen ortalanca yaş 2023 yılında 34’e çıkmıştır. Cinsiyete göre ortalanca yaş ise 2023 yılında erkeklerde 33,2, kadınlarda 34,7 olarak hesaplanmıştır.

TÜİK verilerine göre Türkiye’de yaşlı nüfus oranı 1990 yılında yüzde 4,3 iken, 2023 yılının sonu itibarıyla bu oran yüzde 10,2’ye yükselmiştir. Bu orana göre Türkiye’de 65 yaş ve üzerindeki nüfus 8 milyon 722 bin 806’ya ulaşmıştır. Öte yandan, yaşlı nüfusun bir ülkenin toplam nüfusunun yüzde 10’unu geçmesi toplumsal yaşlanma süreci açısından kritik bir eşiktir. Nüfus projeksiyonlarına göre Türkiye yaşlı nüfus oranının 2040 yılında yüzde 16,3, 2060 yılında ise yüzde 22,6 olacağı öngörülmektedir. 2023 yılında yaşlı nüfusun yüzde 44,5’ini erkekler, yüzde 55,5’ini ise kadınlar oluşturmaktadır.

Toplumun yaşlanmasıyla ilgili göz ardı edilmemesi gereken diğer önemli bir husus 65 yaş ve üzeri nüfus grubu içerisindeki dağılımdır. 2023 verilerine göre Türkiye’de ortalama yaşam süresi 77,5 yıldır. Doğuşta beklenen yaşam süresi erkekler için 74,8 yıl, kadınlar için ise 80,3 yıl olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’de 75 yaş ve üzerindekiilerin toplam yaşlı nüfus içerisindeki oranı 2000 yılında yüzde 27 iken 2023 yılında bu oran yüzde 36’ya ulaşmıştır.

Dünyada 80 yaş üstü nüfus, yaşlı nüfus içinde en hızlı büyüyen yaş grubudur. 2000 yılında, “en yaşlı” yaşlı sayısı 70 milyondur. Bu sayının gelecek 50 yıl içinde beş katından daha fazla artacağı beklenmektedir. Türkiye’de de benzer durum yaşanmakta, 80 yaş üzeri nüfus hızla artmaktadır. 80 yaş üzeri nüfus 1990 yılında yaşlı nüfusun yüzde 12’sini, 2010 yılında yüzde 18,4’ünü, 2023 yılında yüzde 18,3’ünü oluşturmaktadır. Nüfus projeksiyonlarına göre 80 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfusa oranının 2030 yılında yüzde 19,6, 2040 yılında yüzde 23,6, 2060 yılında yüzde 31,3 ve 2080 yılında yüzde 36,7 olacağı öngörülmektedir.

Bir diğer önemli gösterge ise yaşlı bağımlılık oranıdır. Yaşlı bağımlılık oranı, aktif nüfus ya da çalışan nüfus olarak tanımlanan 15-64 yaş grubu içerisindeki her yüz kişiye düşen yaşlı insan sayısını ifade eder. Yaşlı bağımlılık oranı, başta emeklilik olmak üzere ulusal ölçekteki sosyal güvenlik sistemiyle ilgili düzenlemelerin belirlenmesi açısından oldukça önemli bir göstergedir. 2000 yılında yüzde 10,5 olan yaşlı bağımlılık oranı 2023 yılı için yüzde 15’tir. Diğer bir ifadeyle, aktif nüfus içerisindeki her yüz kişiye düşen yaşlı insan sayısı yirmi küsur yıl içerisinde yarı yarıya artmıştır.

Bu verilerin tamamı, Türkiye toplumunun oldukça hızlı bir şekilde yaşlandığına işaret etmektedir. TÜİK tarafından gerçekleştirilen nüfus projeksiyonları da bu olguyu farklı bulgularla teyit etmektedir. 2030 yılı itibarıyla Türkiye’nin toplam nüfusunun 93 milyon civarında olacağı tahmin edilmektedir. Bu çerçevede, Türkiye’deki olası demografik tabloyu şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Türkiye’deki yaşlı nüfusun önümüzdeki beş yıl içerisinde 12 milyonu geçerek toplam nüfusun yüzde 13’ünü oluşturacağı öngörülmektedir. Bu oranın 2040 yılı için yüzde 16,3 olacağı tahmin edilirken, 2060 yılı için aynı oran yüzde 22,6 olarak hesaplanmıştır.
- Türkiye’nin beş yıl sonraki ortalanca yaşı 35,6 olarak hesaplanmaktadır. Cinsiyete göre ortalanca yaşın ise erkekler için 34,8, kadınlar için ise 36,4 olacağı tahmin edilmektedir.
- Türkiye’de 75 yaş ve üzerindekiilerin önümüzdeki beş yıl içerisinde yüzde 50 artarak toplam yaşlı nüfusun yüzde 39’unu oluşturacağı tahmin edilmektedir.
- Türkiye’de yaşlı bağımlılık oranının önümüzdeki beş yıl içerisinde yüzde 19,6 olacağı öngörülmektedir.

Özetle, dünyanın en hızlı yaşlanan ülkelerinden biri haline gelen Türkiye oldukça büyük bir demografik dönüşüm geçirmektedir. Bütün bu veriler uzun yıllardır ezbere tekrarlanan “Türkiye genç bir ülkedir” varsayımının tamamen geçersiz olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu yaşanan büyük demografik dönüşümün sonuçlarını öngören yaşlanma politikaları üretilmelidir. Türkiye’nin kısa ve uzun vadeli yaşlanma politikalarının hangi ilkeler çerçevesinde belirleneceğine, neleri içereceğine ve nasıl yapılacağına ilişkin karar verilmelidir.

Bu soruların cevaplarına ilişkin bazı ipuçları sunmadan önce, geçtiğimiz yirmi yıl içerisinde Türkiye’de giderek derinleşen sosyal, kültürel ve ekonomik eşitsizliklerin yaşlanma süreçleri üzerindeki etkisine değinmek gerekiyor.

Eşitsizliklerin Aynasında Yaşlılar

Öncelikle, Türkiye’deki büyük demografik dönüşüm geçtiğimiz yirmi yıl içerisinde kentler ve kırsal alanlarda yaşanan kapsamlı mekânsal değişimler eşliğinde gerçekleşmektedir. Büyük ölçekli enerji, maden ve kalkınma projeleri ile farklı nedenlerden dolayı tarımsal üretici sayısının azalmasıyla birlikte kırdaki bir çözülme yaşanmaktadır. Öte yandan kentsel dönüşüm projeleri, mega projeler, yüksek katlı yapılaşmalar ve kentsel alanların diğer yeni yapılanma biçimleri, “mahalle” formunda gelişmiş tarihsel yerleşim alanlarını dramatik bir şekilde dönüştürmektedir.

Söz konusu mekânsal dönüşümler, kırsal ve kentsel mahallelerde yaşayan sakinlerin birbirleriyle, diğer canlılarla ve çevreleriyle kurdukları ilişkileri birçok açıdan köklü bir şekilde değiştirmektedir. Yaşlılar açısından bu değişikliklerin en hayati olanı aile ve akrabalık ilişkileri ile belirli bir tarihselliğe sahip toplumsal ilişkilerin sınırlı da olsa barındırdığı dayanışma kültürünün yok olmaya başlamasıdır. Bu değişim, yaşlıların bakım ihtiyaçlarının bu ilişkiler içerisinde giderilmesini daha da zorlaştırmakta ve bu ihtiyaçların giderek artan bir biçimde kamu ya da piyasa aracılığıyla giderilmesi gerekmektedir.

Barınma

Türkiye’de en hızlı derinleşen eşitsizliklerden biri de yurttaşların barınma ve konuta erişim hakkından giderek daha da fazla mahrum kalmasıdır. TÜİK tarafından gerçekleştirilen ve Mart 2024’te kamuoyuyla paylaşılan Türkiye Yaşlı Profili Araştırması’na göre yaşlıların yüzde 10,4’ü kiracıdır. Bugün Türkiye’deki yaşlıların, konut edinmenin görece daha kolay olan 1970’lerin sonunda çalışma hayatına atıldığı düşünüldüğünde örneklem içerisindeki kiracı oranının düşük olması şaşırtıcı değildir.

Öte yandan, Türkiye’de ev sahipliği oranı düzenli olarak düşmektedir. TÜİK’in açıkladığı 2023 verisine göre Türkiye’de ev sahipliği oranı yüzde 56,2’ye geriledi. 2014 yılında yüzde 61,1 olan bu oran son on yıldır istikrarlı bir şekilde azalmaktadır. Bu nedenle, barınma ve konut krizine ilişkin eşitlikçi politikalar izlenmediği takdirde önümüzdeki yıllarda ev sahibi olamadan yaşlanan yurttaşların oranı da kaçınılmaz olarak artacaktır.

Tüm bu göstergeler Türkiye’deki yaşlıların bakım imkânları, sağlık hizmetlerine erişim, gelir dağılımı, çalışma zorunluluğu ve maddi yoksunluk konularında derin eşitsizliklerle kuşatılmış olduğunu ortaya koymaktadır.

Öte yandan, yaşlanma süreçleri toplumsal cinsiyet ve kır/kent arasındaki eşitsizlikler ekseninde özel olarak değerlendirilmelidir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınlar daha uzun süre yaşamaktadır. Dolayısıyla, ileri yaşlarında yalnız yaşamak zorunda kalan kadınların sayısı da kaçınılmaz olarak artmaktadır. Bu olgu fiziksel ve zihinsel sağlığın korunması, bakım ve destek ihtiyaçlarının karşılanması açısından özel olarak dikkate alınmalıdır.

Türkiye’de 1950 yılında kentsel nüfus oranı yüzde 25 iken kırsal nüfus oranı yüzde 75, 2000 yılında kentsel nüfus oranı yüzde 65 iken kırsal nüfus oranı yüzde 35, 2022 yılında kentsel nüfus oranı yüzde 93,4 iken kırsal nüfus oranı yüzde 6,6 olmuştur. Kentsel ve kırsal nüfus oranlarında değişim, bireylerin yaşam biçimini değiştirirken aynı zamanda sosyoekonomik ve siyasal alanda köklü değişimlere yol açmış, kent planlamasından aile yapısına kadar birçok değişimi beraberinde getirmiştir.

Tarıma dayalı ekonomi ve istihdam biçimi hızla sanayi lehine değişmiştir. Tarıma dayalı geniş aile yapısı, sanayi ve kentsel üretime dayalı çekirdek aile yapısına doğru hızlı bir değişim süreci yaşamıştır.

Yaşlı Nüfusun İşgücüne Katılımı

TÜİK 2023 verilerine göre 2021 yılında yaşlı nüfusun işgücüne katılma oranı yüzde 12,0 düzeyinde olup, istihdam edilen yaşlı nüfusun sektörlere dağılımı incelendiğinde, 2019 yılında yaşlı nüfusun yüzde 64,7’sinin tarım, yüzde 28,1’inin hizmetler, yüzde 5,3’ünün sanayi, yüzde 1,9’unun ise inşaat sektöründe yer aldığı görülmektedir. Kentsel ve kırsal nüfus oranlarında değişim, yaşlı bireylerin işgücüne katılımını da düşürmektedir. Yaşlı bireyler kırsal yaşamda çok daha yüksek oranda işgücüne katılırken kentsel yaşamda önemli ölçüde işgücünün dışında kalmaktadır.

Yaşlı bireyin iş gücünün dışına itilmesi yaşlılık algısını olumsuz olarak etkilemekte, yaşlı bireyler daha çok tüketici ve toplumsal sisteme yük olan kişiler gibi sunulmaktadır. Özellikle emeklilik yaşı ve sosyal güvenlik sistemi açıkları üzerinden yürütülen tartışmalar bu algıyı güçlendirmektedir.

Yaş ayrımcılığı ve sosyal izolasyona yol açan bakış açısı sadece yaşlı bireylerin refah ve esenliğini olumsuz olarak etkilememekte aynı zamanda toplumları yaşlı bireylerin deneyim ve birikimlerinden mahrum bırakmaktadır.

Yaşlı Yalnızlığı

TÜİK 2023 verilerine göre Türkiye’de 1 milyon 632 bin 874 yaşlının tek başına yaşadığı görülmektedir. Türkiye’de 65 yaş ve üstü bireylerin yüzde 20,4’ü yalnız yaşamaktadır. Yalnız yaşayan yaşlı nüfusun yüzde 74,4’ünü kadınların oluşturması dikkat çekicidir. TÜİK 2023 verilerine göre en az bir yaşlı birey bulunan hanelerin yüzde 57,2’sinin 3 ve daha fazla kata sahip binalarda ikamet ettiği; söz konusu hanelerin yüzde 60,1’inin asansörü bulunmayan, yüzde 39,9’unun ise asansörü bulunan binalarda yaşadığı görülmektedir. Bir diğer taraftan yine TÜİK 2023 verilerine göre herhangi bir yardım almadan ya da yardımcı bir araç kullanmadan yürüyemeyen ve merdiven inip çıkamayanların oranı 65-74 yaş aralığında yüzde 15,4, 75 yaş ve üstünde ise yüzde 73,3’tür. Bu verilere de yansıdığı gibi makro ve mikro çevre ile yaşam alanları yaşlılar ve engellileri içermemekte, birçok insanı dışlamaktadır. Uygunsuz makro ve mikro çevre, kent, konut, ulaşım ve kamusal mekân planlaması yaşlı ve engelli bireyleri izolasyona sürüklemektedir.

Yaşlıların Sağlık Durumu

Yaşın ilerlemesi fiziksel, sosyal, ekonomik, psikolojik vb. pek çok değişikliği beraberinde getirmektedir. Bu değişiklikler de yaşlı bireylerin gündelik yaşamlarını sürdürme kabiliyetlerinin ve toplumsal rollerinin genç yaşlara göre farklılaşmasına neden olmaktadır. Yaşlanma ile organ sistemlerinin rezerv kapasitelerinde, homeostatik kontrolde, çevresel faktörlere uyum sağlayabilme yeteneğinde ve stres cevap kapasitesinde azalma ortaya çıkar ve engelli hale gelme oranı da artar. Yaşlıların hastalık ve bağımlı kalma riski sosyo-ekonomik ve çevresel koşullardan etkilenir. Ekonomik problemi olan yaşlıların bakım, beslenme, hijyen ve benzeri konularda ciddi sorunları ortaya çıkar; bu da yaşlıların sosyal entegrasyonunu azaltır veya bozar. Birçok fiziksel, fizyolojik ve çevresel faktör yaşlılarda hareketsizlik nedenidir. En sık rastlanan nedenler, kas-iskelet sistemi bozuklukları, sinir sistemi bozuklukları, kalp-damar hastalıkları, akciğer hastalıkları, işitme ve görme problemleri, çevresel nedenler ve diğer (beslenme bozuklukları, ciddi sistemik hastalıklar, ağrı, depresyon, ilaç yan etkileri gibi) nedenlerdir. Hareketi ve aktivite düzeyini artırarak oluşabilecek ciddi komplikasyonların önüne geçmek veya azaltmak mümkündür.

Yaşlanmayla meydana gelen fizyolojik değişikliklerin yanı sıra, kronik hastalıkların da etkisiyle yaşlı bireylerde çeşitli sağlık sorunları ortaya çıkar. Bu sorunlar yaşlılarda yaşam kalitesini önemli ölçüde etkiler. Yaşlıların değişen sağlık ve bakım gereksinimlerini karşılayacak düzenlemelere ve artan ihtiyaca uygun toplumsal politikaların geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Hava kirliliği, ses kirliliği, trafik sorunları, uygun olmayan mimari ve çevresel düzenlemeler, hijyenik olmayan yiyecek ve içecekler de yaşlılar için sağlık riski oluşturan ve dikkate alınması gereken unsurlardır.

Türkiye Yaşlı Profili Araştırması'na katılan 65 ve daha yukarı yaştaki kişiler arasında genel sağlık durumunun kötü olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 24,6 iken çok kötü olduğunu ifade edenlerin oranı yüzde 4,1 olarak belirlenmiştir. Hipertansiyon, diyabet, kalp hastalığı, kanser, böbrek yetmezliği, inme-felç, hepatit, astım vb. kronik hastalığı olan kişilerin oranı yüzde 78,7 iken kronik hastalığının günlük faaliyetlerini ciddi ölçüde kısıtladığını belirtenlerin oranı yüzde 32,3 olmuştur. 65 ve daha yukarı yaştaki kişiler arasında engelli sağlık kurulu raporu olan kişilerin oranı yüzde 8,7'dir. Hipertansiyon, diyabet, kalp hastalığı, kanser, böbrek yetmezliği, inme-felç, hepatit, astım gibi kronik (süre-ğen) hastalığı olanların yüzde 32,3'ü hastalıklarının günlük faaliyetlerini ciddi ölçüde kısıtladığını belirtmiştir. Bu kişilerin yüzde 77,6'sının kronik hastalık, yüzde 48,7'sinin ortopedik, yüzde 23'ünün görme, yüzde 15,2'sinin işitme, yüzde 11,7'sinin zihinsel, yüzde 10'unun dil ve konuşma, yüzde 7,6'sının ruhsal ve duygusal ve yüzde 1,4'ünün diğer nedenler ile engelli sağlık kurulu raporu olduğu görülmüştür. TÜİK tarafından yayımlanan 2022 yılı Türkiye Sağlık Araştırması Raporu'na göre, Türkiye'de 65 yaş üzerindeki bireylerde alzheimer görülme sıklığı yüzde 5,5'tir. Bu veriler, alzheimer hasta sayısının 460 binden fazla olduğunu göstermektedir.

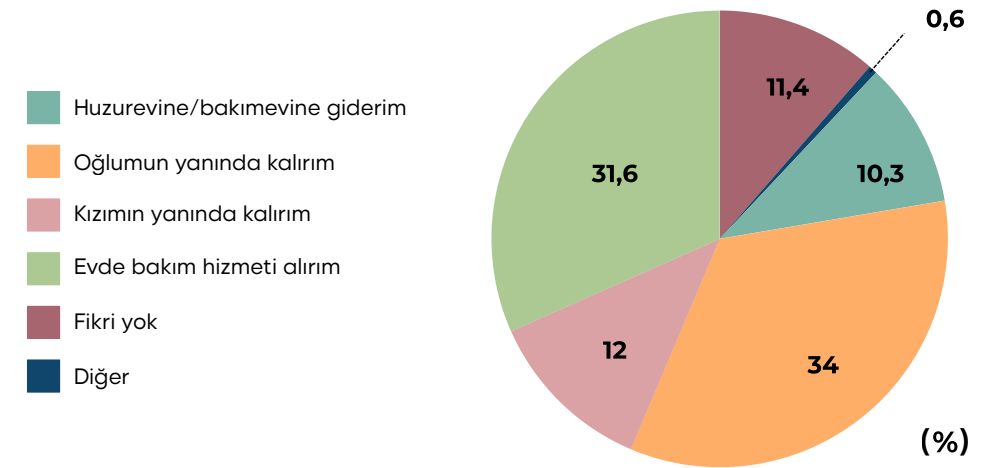
Hem dünyada hem Türkiye'de alzheimer hasta sayısı küresel yaşlanma olgusu ile birlikte hızla artmaktadır. Bu eğilimin süreceği tahmin edilmektedir.

Türkiye Yaşlı Profili Araştırması'na göre 65 yaş üzeri nüfusun ilk başvurduğu sağlık kurumu yüzde 50,6 ile kamuya ait hastanelerdir. Ardından yüzde 44,4 ile aile hekimleri ve yüzde 4,8 ile özel hastaneler ve tıp merkezleri gelmektedir. Yaşlı nüfus açısından en hayati mesele sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunlardır. Araştırma örnekleminin yüzde 50,3'ü hastane randevusu alırken yaşadığı sıkıntılardan, yüzde 31,3'ü istediği doktora muayene olamamaktan, yüzde 24,5'i toplu taşımayla sağlık kurumuna ulaşırken yaşadığı sıkıntılardan, yüzde 14'ü ise doktor ve sağlık çalışanlarıyla iletişim kuramamaktan şikayetçidir.

Yerinde Yaşlanma

Yaşlı refahı ve esenliğini sağlamada önemli kavramlardan birisi de "yerinde yaşlanma" kavramıdır. Yerinde yaşlanma kavramı, yaşlı bireyin alışık olduğu çevrede ve tanıdık bir ortamda kendini özerk ve güven içinde hissettiği, komşu, aile ve arkadaşları içeren sosyal destek bağıını sürdürebildiği bir anlayışı ifade etmektedir. Yerinde yaşlanmanın temel hedefi refahın artışı, bağımsızlık, özgürlük, yaşanılan ev ve çevre ile olan duygusal bağın sürdürülmesi, arkadaş, akraba ve komşuluk ilişkilerinin devam etmesi böylece yaşlı bireyin sağlıklı yaşlanmasına ve yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sunulmasıdır.

Yaşlılarla yapılan çalışmalarda, yaşlıların evinde ve alışık olduğu toplumsal çevrede yaşamak istekleri ön plana çıkmaktadır. Yaşlı bireylerin kendilerine bakamayacak kadar yaşlandıklarındaki yaşam tercihleri incelendiğinde, yüzde 46'sı çocuklarının yanında kalmayı, yüzde 31,6'sı evde bakım hizmeti almayı, yüzde 10,3'ü ise huzurevi/bakım evine gitmeyi istediğini belirtmiştir.

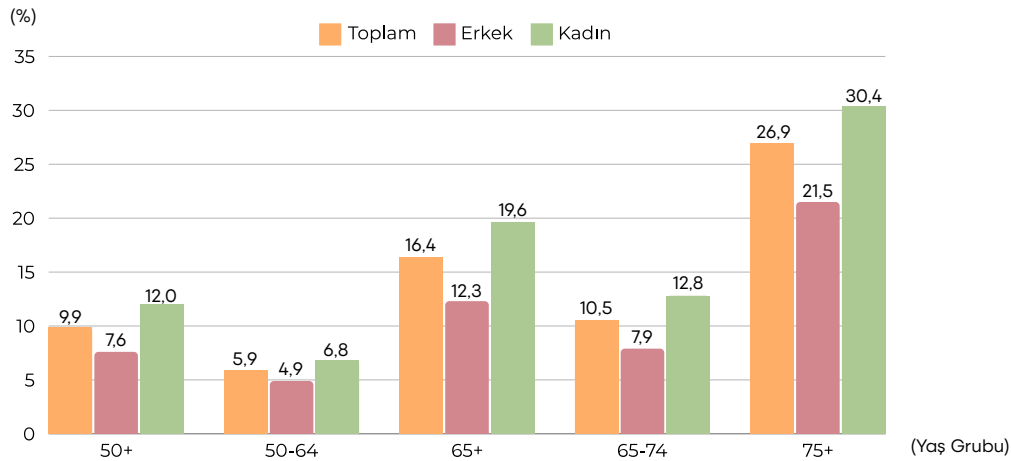

Şekil 1. Yaşlıların Kendine Bakamayacakları Durumda Yaşam Tercihleri (TÜİK, 2021)

Yaşlıların bu taleplerinin karşılanması ve refahının korunması için yaşlıların yerinde yaşlanma taleplerine karşılık gelecek sosyal çevrelerin, hizmetlerin ve politikaların oluşturulması ve yürütülmesi gerekmektedir.

Kurumsal ve Evde Bakım Desteği

TÜİK tarafından gerçekleştirilen ve Mart 2024'te kamuoyuyla paylaşılan "Türkiye Yaşlı Profili Araştırması", yaşlıların bakım ihtiyaçlarıyla ilgili önemli bulgular içermektedir. 65 yaş ve üzeri 11.657 kişiyle yapılan bu araştırmaya göre evde bakım desteğine ihtiyacı olan kişilerin oranı yüzde 16,4'tür. Bu oran 65-74 yaş grubundaki için oranı yüzde 10,5, 75 ve daha yukarı yaştaki kişiler için ise yüzde 26,9 olarak hesaplanmıştır. Evde bakım desteğine ihtiyaç duyan erkeklerin oranı yüzde 12,3 iken kadınlar için bu oran yüzde 19,6 olarak belirlenmiştir. Öte yandan, son 12 ayda içerisinde evde bakım desteği alan kişi oranı yüzde 2,5 ile sınırlı kalmıştır. Bu oranlar ihtiyacın yaklaşık yedide birinin karşılandığını göstermektedir. Öte yandan, evde bakım hizmetinin kamusal ya da özel hizmet alınarak karşılanıp karşılanmadığına araştırmada yer verilmemiştir.

Şekil 2. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Evde Bakım Desteğine İhtiyacı Olan Kişilerin Oranı (TÜİK, 2023)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı huzurevi sayısı 2020 itibarı ile 156 olup kapasitesi 15 bin 156 kişidir. Bakım gereksinimi olan yaşlı bireylerin de yararlandığı engelli bakım ve rehabilitasyon merkezi sayısı 381 olup bunların kapasitesi 8 bin 929 kişidir. İzmir'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sekiz adet huzurevi ve yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezi bulunmakta, bunlar 1838 kapasite ile hizmet vermektedir.

Bu veriler de göstermektedir ki, evde bakım ve kurumsal bakım sistemimiz henüz yaşlı nüfusun tercihinine göre evde ve kurumda bakım gereksinimini karşılamaktan uzaktır.

Bakıcı sorunu ve kamusal kurumsal bakım merkezlerinin yetersizliği günümüzde yaşlı yoksulluğu ile yaşlılar ve yakınları açısından en can yakıcı sorunlar arasında yer almaktadır. Bu çerçevede ihtiyaç odaklı, erişilebilir, kapsayıcı evde bakım, rehabilitasyon gibi destekleyici sağlık ve bakım sistemleri büyük önem kazanmaktadır.

Bunun için hak temelli örgütlenmiş sosyal koruma ve güvenlik sistemleri büyük önem taşımaktadır. Yaşlı haklarının kullanımının ön koşulu hak temelli bir yaklaşım, etkin ve kapsayıcı sosyal koruma sistemi ve yaşlı bireylerin ekonomik güvenceye sahip olmasıdır. Yaşlı yoksulluğu ve yoksunlukları ile mücadele edilmeli, bu çerçevede yaşlı bireylere sosyal güvenlik ve sosyal koruma çerçevesinde ödenen ücretler (emekli maaşları ve yaşlılık aylıkları) açlık ve yoksulluk sınırı dikkate alınarak belirlenmeli, yaşlıların asgari geçim standartlarına sahip olması sağlanmalıdır.

Yaşlı bireylere yönelik evde bakım, yaşlı danışma ve dayanışma merkezi, demans ve alzheimer hastalığı olan ileri yaş grubu için gündüz bakım merkezleri vb. yaşlıya yönelik hizmetlerin çeşitlendirilerek ve kapsayıcılığı artırılarak, kent merkezleri dışında kentin dezavantajlı bölgeleri ve kırsal bölgeleri de içerecek şekilde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Yaşlı İstihdamı ve Yoksulluk

Türkiye'nin 65 yaş ve üzeri nüfusu OECD ve AB ülkelerine göre daha az olmasına rağmen yaşlı nüfusun işgücüne katılım oranının fazlalığı dikkat çekicidir. İşgücüne katılım oranı, çalışan ve iş arayanların aktif nüfus ya da çalışan nüfus olarak tanımlanan 15-64 yaş grubuna oranını ifade eder. Türkiye'de 65 yaş ve üzeri nüfusun işgücüne katılma oranı son beş yıldır (COVID-19 pandemisinin yaşandığı 2020-21 yılları hariç) yüzde 12'nin altına inmemektedir. Buna paralel olarak, yaşlı nüfus grubunun toplam istihdam içerisindeki oranı da aynı zaman zarfında yüzde 11'in altına düşmemiştir.

Türkiye'de her yaş grubunda işgücüne katılım AB ülkelerinin altındayken 65 yaş ve üzeri bireylerde üç kat fazla olması oldukça önemli bir göstergedir. Yaşlı nüfusunun yüksek bir oranda işgücüne katılmasının iki temel nedeni vardır. Sosyal sigorta sistemine geç dâhil olmaları nedeniyle emekli aylığı almaya hak kazanamayan ve düşük emekli aylıkları nedeniyle geçinemeyen yaşlılar çalışmak zorunda kalmaktadır.

Türkiye Yaşlı Profili Araştırması, Türkiye'de yaşlıların yarısının zorlukla geçinebildiğini ve emekliler de dâhil olmak üzere yaşlıların bir kısmının geçinebilmek için çalışmak zorunda olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, birçok yaşlı -emekli olsun ya da olmasın- kayıt dışı çalıştığı için bu hesaplamalara dâhil edilmemektedir.

2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile emekli aylığı hesaplama ve bağlama oranlarında yapılan değişiklikler sonucunda emekli maaşları düşmeye başlamıştır. Aynı koşullarda fakat farklı zamanlarda emekli olanların maaşları arasında büyük eşitsizlikler vardır. Öte yandan, emekli maaşlarının ülkedeki enflasyon oranını karşılayacak düzeyde artırılmaması mevcut eşitsizliği daha da derinleştirmektedir. Bu nedenle, önümüzdeki yıllarda emeklilik sistemiyle ilgili adil düzenlemeler yapılmadığı takdirde geçinemeyen ve geçinmek için çalışmak zorunda kalan emeklilerin sayısı daha da artacaktır.

Türkiye’deki yoksulluk oranıyla ilgili veriler de bu durumu başka bir açıdan teyit etmektedir. Türkiye’de iki yaş kategorisindeki yoksulluk oranları oldukça yüksektir. Bunlardan ilki 0-17 yaş grubu, diğeri ise yaşlılardır. Hane halkının kullanılabilir medyan gelirinin yüzde 60’ı esas alınarak yapılan hesaplamaya göre yaşlıların yoksulluk oranı yüzde 21’dir. Son beş yıl içerisinde küsuratlar dışında bu oranda anlamlı bir değişiklik olmamıştır. Öte yandan TÜİK farklı bir yöntemle yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan nüfus oranını da hesaplamaktadır. Göreli yoksulluk, maddi ve sosyal yoksunluk ile düşük iş yoğunluğu göstergelerinin en az birinden yoksun olma esas alınarak yapılan bu hesaplamaya göre 2023 yılında yoksulluk riski altında olan yaşlıların oranı 6,1 puan artarak yüzde 26,6 olmuştur.

Yaşlı yoksulluğu ve yaşlı hakları ile ilintili olan diğer bir kavram da adil gelir dağılımı sorunudur. Türkiye’de en düşük yüzde 20’lik gelir grubunun yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirleri yüzde 6 iken en yüksek yüzde 20’lik gelir grubunun payı yüzde 48’dir. Türkiye ile AB üyesi ülkeler yoksulluk oranı karşılaştırmasında 2017 Eurostat verilerine göre Türkiye’de yoksulluk oranının yüzde 23,9 iken, 28 AB üyesi ülke ortalaması yüzde 13,9’dur. Yine Eurostat 2021 verilerine göre yaşlılara yönelik sosyal harcamalarının GSYİH içindeki payı Türkiye’de yüzde 5,9 iken 27 AB ülkesi ortalaması yüzde 10,7 düzeyindedir.

Sosyal bakım ve destek hizmetlerinin daha sınırlı olduğu kırsal alanlarda aile ve akrabalık bağlarının zayıflaması, yaşlıların bakım ihtiyaçlarının giderilmesini daha da zorlaştırmaktadır. Ayrıca kırsal bölgelerde yaşayan yaşlıların önemli bir kısmı sosyal güvenlik sistemine dâhil değildir ve sağlık güvenceleri bulunmamaktadır.

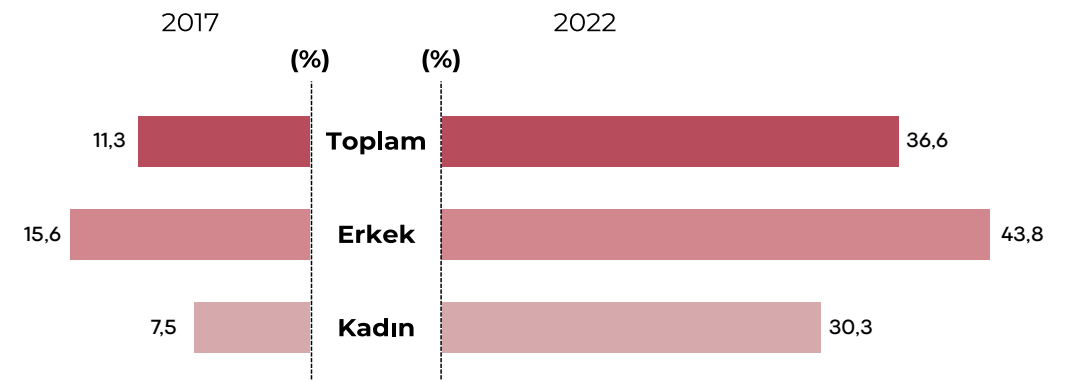
Türkiye Yaşlı Profili Araştırması’na göre son 12 ayda kurum ve kuruluşlardan en az bir kere sosyal yardım alan yaşlıların oranı yüzde 13’tür. En çok alınan yardım türü yüzde 7 oranıyla yaşlılık aylığıdır, ardından yüzde 4,8 ile fatura desteği gelmektedir. Bu yardımların yüzde 76’sı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşlar, yüzde 29,3’ü ise belediyeler tarafından sağlanmıştır.

Yoksulluk sadece gelir düzeyinin düşük ve yetersiz olma durumu değildir. Yetersiz beslenme, barınma, sağlıksız yaşam koşulları, düşük sosyal katılım, sosyal izolasyon, dışlanma, sağlık, eğitim gibi birçok temel hak ve hizmete erişememe durumunu ifade etmektedir. Bu anlamıyla yoksulluk, sosyal içermenin önündeki en önemli sorunlardan birini oluşturmaktadır.

Dijital Okuryazarlık

Covid-19 salgın süreci yaşam biçimimizi derinden etkilemiş olup günlük rutinlerimiz ile ilişki ve iletişim biçimimizde köklü değişikliklere yol açmıştır. İlişki ve iletişimde dijital platformların ağırlık kazanması yaşlı bireyler açısından uyum gerektiren yeni zorlu bir süreç olmuştur.

Yaşlı bireylerin yaşamında da internet, görüntülü telefon ve sosyal medya çok daha fazla ağırlık kazanmıştır. TÜİK verilerine göre internet kullanan 65-74 yaş grubundaki bireylerin oranı 2015 yılında yüzde 5,6, 2017 yılında yüzde 11,3 iken bu oran salgın sürecinde hızla artarak 2020 yılında yüzde 27,1’e, 2022 yılında yüzde 36,6’ya yükselmiştir. İnternet kullanan yaşlı bireylerin oranı yükselmesine karşın hâlâ bu oranın düşük olduğunu, bu alanda da eşitsizliğin ve dezavantajlı konumun sürdüğünü söyleyebiliriz. Pandemi döneminde artan tele-tıp kullanımının ayrıntılarına bakıldığında; yaşlıların, bu uygulamaları teknik, ekonomik, kültürel ve lojistik engelleri nedeni ile daha eşitsiz kullandıkları, kullanabilenlerin de hizmet kalitesi açısından ciddi farklılıklar yaşadığını göstermektedir. ABD’de video görüşme için gerekli olan geniş bant internete yaşlıların yüzde 36’sının sahip olmadığı anlaşılmıştır. Teknoloji ve dijital okuryazarlığın yaygınlaşmadığı koşullarda sunulacak bilgi ve iletişim teknolojilerinin eşitsizlikleri derinleştireceği belirtilmektedir. Pandemide de anlaşıldığı üzere, temel bir ihtiyaç haline gelen internet erişimi, gelişmiş ülkelere kıyasla gelişmekte olan ülkelerde çok daha pahalı, kapsayıcılığı ve kalitesi daha kötüdür. Bu bağlamda yaşlıların dijitalleşen kamu hizmetlerinden yararlanmada yaşadıkları güçlükleri de göz önünde bulundurarak, onların bu süreçte bir dijital bölünme ve geride kalma yaşamalarının önüne geçmelidir.

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2017, 2022

Şekil 3. 2017 ve 2022 Yıllarına Göre Yaşlı Bireylerin İnternet Kullanım Oranları (TÜİK 2017, 2022)

Yaşlı Algısı

Yaşama Dair Vakfı (YADA Vakfı) tarafından gerçekleştirilen Türkiye’de Yaşlılık Tahayyülleri ve Pratikleri Araştırması bulguları, yaşlanma ve yaşlılık algısının negatif olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgularına göre yaşlanma ve yaşlı algısı yüzde 52 dolayında negatif bulunurken, pozitif bulanların oranı yüzde 25 dolayında kalmıştır. Yaşlı ihmal, istismar ve ayrımcılık verilerine baktığımız zaman tablonun iç açıcı olmadığı görülmektedir. Yaşlanma Çalışmaları Derneği’nin (SENEX) 2023 Kasım ayında yayımladığı “SENEX İzleme: Yaşlılara Yönelik Şiddet ve İhlallerin İzlenmesi” raporunda, sadece “2023 yılı Ekim ayında Türkiye genelinde yaşlılara karşı işlenen şiddet, istismar, ihmal ve ayrımcılıklar incelendiğinde 172 vaka, 2023 yılı Eylül ayında ise 146 vaka tespit edildi” verisi yer almaktadır. SENEX Derneğinin kısıtlı imkânlarla saptadığı ihmal, istismar ve şiddetin bu saptamalardan daha yaygın olduğu düşünülmektedir. Yaşlı istismarı bir halk sağlığı sorunudur çünkü üç kat artmış ölüm riski dâhil olmak üzere kötü zihinsel ve fiziksel sağlık sonuçlarıyla bağlantılıdır. Yapılan bir çalışmada yaşlı istismarının küresel yaygınlığı yüzde 15,7 olarak bulunmuştur. Ancak yaşlı istismarı vakalarının sadece yüzde 4 ila yüzde 7’si bildirilmektedir. Sayıların bu kadar düşük olması başlı başına bir bildirim ve saptama sorunu olduğunu göstermektedir. Bu nedenle yaşlıya yönelik böylesi bir ihmal veya istismar olasılığını saptamaya/değerlendirmeye yönelik mekanizmalar üzerine çözüm üretme gereksinimi vardır.

Tüm bu göstergeler Türkiye’deki yaşlıların bakım imkanları, sağlık hizmetlerine erişim, gelir dağılımı, çalışma zorunluluğu ve maddi yoksunluk konularında derin eşitsizliklerle kuşatılmış olduğunu ortaya koymaktadır.

Öte yandan, yaşlanma süreçleri toplumsal cinsiyet ve kır / kent arasındaki eşitsizlikler ekseninde özel olarak değerlendirilmelidir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınlar daha uzun süre yaşamaktadır. Dolayısıyla, ileri yaşlarında yalnız yaşamak zorunda kalan kadınların sayısı da kaçınılmaz olarak artmaktadır. Bu olgu fiziksel ve zihinsel sağlığın korunması, bakım ve destek ihtiyaçlarının karşılanması açısından özel olarak dikkate alınmalıdır.

Türkiye’de 1950 yılında kentsel nüfus oranı yüzde 25 iken kırsal nüfus oranı yüzde 75, 2000 yılında kentsel nüfus oranı yüzde 65 iken kırsal nüfus oranı yüzde 35, 2022 yılında kentsel nüfus oranı yüzde 93,4 iken kırsal nüfus oranı yüzde 6,6 olmuştur. Kentsel ve kırsal nüfus oranlarında değişim bireylerin yaşam biçimini değiştirirken aynı zamanda sosyoekonomik ve siyasal alanda köklü değişimlere yol açmış, kent planlamasından aile yapısına kadar birçok değişimi beraberinde getirmiştir. Tarıma dayalı ekonomi ve istihdam biçimi hızla sanayi lehine değişmiştir. Tarıma dayalı geniş aile yapısı, sanayi ve kentsel üretime dayalı çekirdek aile yapısına doğru hızlı bir değişim süreci yaşamıştır.

İnsan Onuruna Yaraşır Yaşlanma Politikaları

Yaşlanmaya ilişkin bu analizler, yaşlıların yaşadığı eşitsizliklerin temel ekonomik ve toplumsal sorunlardan kaynaklandığına işaret etmektedir. Toplumsal cinsiyet, eğitim, barınma ve sağlık gibi konuları dikkate alan adil ve kapsayıcı sosyal politikaların olmaması, gelir dağılımı ve çalışma hayatındaki adaletsizliklerin giderilmemesi yaşlılığın oldukça eşitsiz bir şekilde deneyimlenmesine neden olmaktadır. Aktif ve sağlıklı yaşlanma politikalarının olmaması, sorunların sonraki kuşaklara miras bırakılması anlamına gelmektedir. Öncelikle yaşlanma politikalarının sadece yaşlılarla ilgili olmadığı idrak edilmeli ve yaşlılara yönelik düzenlemeler, eşitsizliklerin azaltıldığı bir çalışma hayatı ile adil, hak temelli ve kapsayıcı sosyal politikalar ekseninde kurgulanmalıdır.

Yaşlanma politikaları, yaşlılığı sadece ve basitçe demografik ya da ekonomik bir sorun olarak tanımlamamalıdır. Yaşlılık dönemini hem yaşlananlar hem de toplumun diğer kesimleri için bir imkân haline getirmek yerine bir nüfus kategorisi ve yaşamın döngüsünden kopuk zorunlu bir zaman dilimi olarak kavrayan politika önerileri (çocuk yapmayı özendirmek, emeklilik yaşını uzatmak vb.) yaşlılığın bir sorun haline gelmesine katkı vermektedir. Öncelikli olarak toplumdaki dezavantajlı ve kırılgan kesimler birbirleriyle ilişkisel ve bir bütünün parçaları olarak ele alınmalıdır.

Böylesi bir bakış açısı, gelecek projeksiyonu yapmayı kolaylaştırmanın yanı sıra yurttaşların yaşlılık dönemi öncesi yaşadığı eşitsizliklerin giderilmesine katkı sağlayacaktır. Zira yurttaşların yaşam döngüsü içerisinde maruz kaldığı eşitsizlikler ve hakların kullanımındaki adaletsizlik, yaşlılıkta ortaya çıkacak gereksinimleri de beraberinde getirmektedir.

Adil ve mutlu bir yaşlılık dönemi için Türkiye’deki derin toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Erkeklere kıyasla daha fazla sayıda yaşlı kadın sosyal güvenceden yoksun ve yalnız bir yaşam sürdürürken bakıma daha çok ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada, toplumsal cinsiyetçi bakış, yaşlıların bakım sorumluluğunu ailede ağırlıklı olarak kadınların omuzlarına yüklenmesi ile de ortaya çıkmaktadır. Büyük ölçüde hane içi ücretsiz kadın emeğine dayalı bir bakım anlayışı devletin bu alanı kolaylıkla terk etmesini ve yaşlılık döneminin mecburen geçirilmesi gereken bir zaman dilimi olarak kavranmasını da beraberinde getirmektedir.

Türkiye’de aktif ve sağlıklı yaşlanma politikalarının olmayışı ve halihazırda yaşlılıkla ilgili hizmet veren kurumların yetersiz olduğu kamuoyunun dikkatini giderek daha fazla çekmektedir. Yaşlıların maddi yoksunluğunu ve güvence-sizliğini vurgulamak, yaşlı ve emekli aylıklarının düşük olduğunu dile getirmek ve kentteki huzurevlerinin sayısını artırmak önemli çabalar olsa da insan onuruna yaraşır yaşlanma politikalarının esas odağı yaşlıların gündelik hayatlarındaki seçimlerini özgürce yapabilmeleri olmalıdır.

Bu çerçevede, yaşlılığının yaşamın döngüsünden kopuk bir zaman dilimi olmadığı idrak edilerek yaşlıların kendi evlerinde ve kendi yaşamlarını düzenleyebilecek özgürce ve özgüvene sahip bir şekilde yaşamaları sağlanmalıdır.

Dolayısıyla yaşlılarla ilgili alınacak kararlar ve hazırlanacak eylem planları; ekonomik ve sosyal ilişkilerin, yeme, içme, barınma gibi temel ihtiyaçların ve sağlık, ulaşım, güvenlik, adalet, eğitim gibi kamusal hizmetlerin yeniden tasarlanmasını ve önemli ölçüde iyileştirilmesini hedeflemelidir.

Yaşlılık dönemini hem yaşlananlar hem de toplumun diğer kesimleri için bir imkân haline getirmek mümkündür. Bunu gerçekleştirebilmek için Türkiye’nin yaşadığı büyük demografik dönüşümün farkına varılmalı ve gelecekte ihtiyaç duyulacak insan kaynağını oluşturacak adımlar şimdiden atılmalıdır. Geleceğin inşası için yaşlıların deneyimlerinden faydalanmayı hedefleyen; tektipleştirici, dışlayıcı, özgürlükleri ve hakları sınırlandırılan değil farklılıkların ifadesine imkân tanıyan, kapsayıcı, özgürlükçü ve katılımcı sosyal politikalar hazırlanmalıdır.

Yaşlılara yönelik sosyal politikalar yeterli düzeyde gelir, kapsayıcı sağlık ve bakım hizmetleri sunmalı ve yaşlıların toplumsal yaşama katılmalarını teşvik eden, özgürce seçim yapmalarına imkân veren düzenlemeleri içermelidir.

Bu noktada genç kalma tutkusunu ve gençlik ideolojisini bir fetiş haline getiren yaş ayrımcılığı (ageism) anlayışının eleştirisi son derece önemlidir. Yaşlılara yönelik ideolojik ve kültürel ayrımcılık, yaşlıların sosyal güvenlik sistemi üzerinde bir yük olarak görülmesini olağan hale getirmektedir. Genç nüfusun toplumsal yaşamın merkezine yerleştirilmesi bakım ihtiyaçlarının gereksiz görülmesine, yaşlıların toplumsal yaşamdan dışlanmasına neden olurken kuşaklararası bağları zayıflatmaktadır. COVID-19 pandemisi esnasında en büyük risk altında bulunan yaşlılara yönelik ayrımcı tutumlar bu durumun en iyi örneğidir.

Sağlıklı Yaşlanma

Sağlık; fiziksel çevre, yaşanan yerin coğrafyası, eğitim, meslek, gelir, sosyal statü, sosyal destek, kültür ve toplumsal cinsiyet de dâhil olmak üzere çevresel, ekonomik ve sosyal birçok belirleyici faktörden etkilenmektedir.

Tüm yaşam dönemlerini kapsayan bir süreç olarak ele alınan ileri yaşta sağlık, iyilik halini ve esenliği mümkün kılan fonksiyonel kapasiteyi geliştirme ve sürdürme süreci olarak tanımlanmaktadır.

Sağlıklı yaşlanmanın bazı standartları vardır:

- Hastalığın ve hastalığa bağlı olarak bağımlılığı olmayan,
- Bilişsel ve fiziksel fonksiyonlarını kullanılabilen
- Yaşama aktif olarak katılabilen
- Kendi yaş grubuna göre çok az ya da hemen hemen hiç işlev kaybı göstermeyen, yaşamla ilişkisini kaybetmeyen bireyler “sağlıklı” yaşlı olarak tanımlanmaktadır.

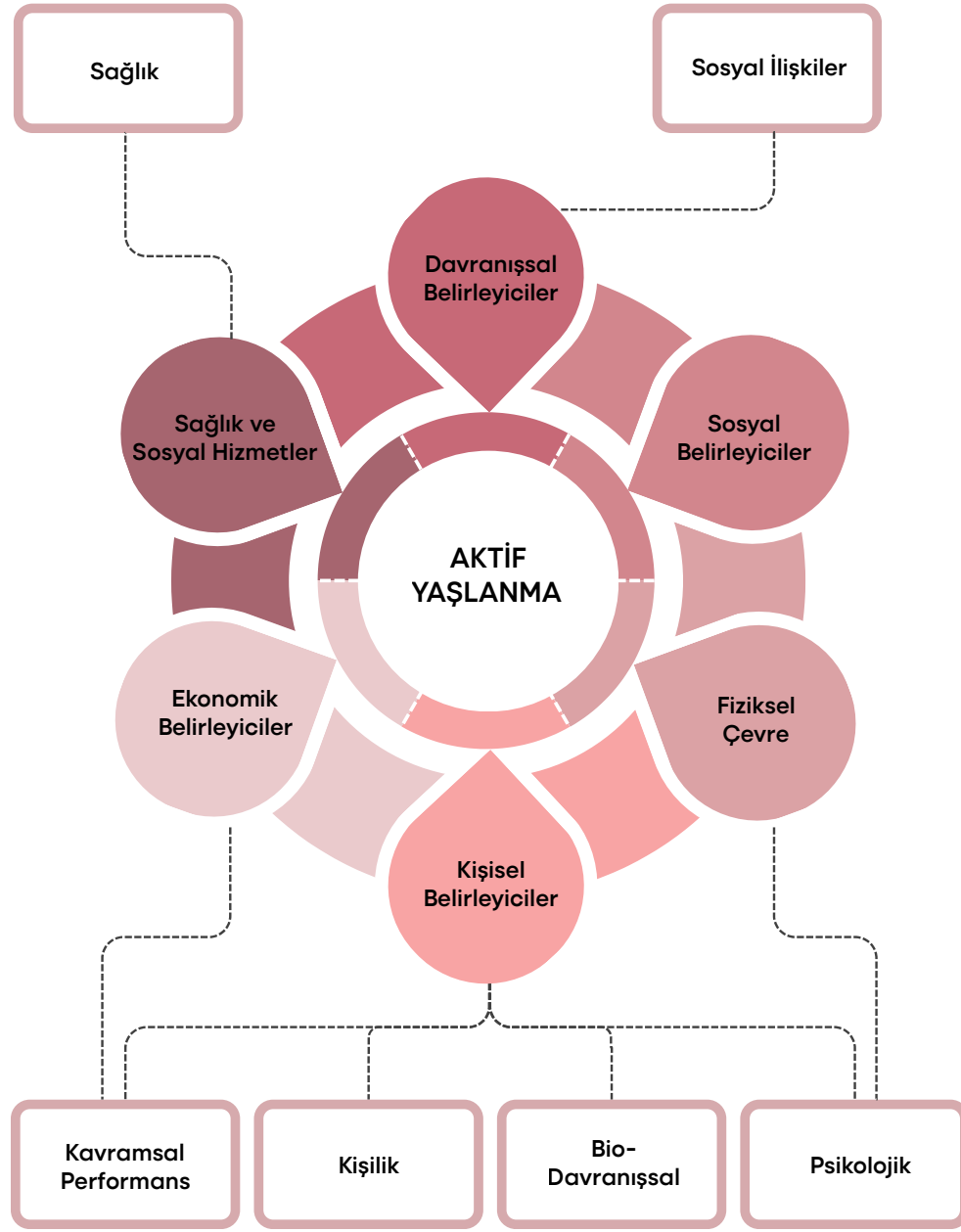
Bu doğrultuda Dünya Sağlık Örgütü’nün sağlıklı yaşlanma için belirlemiş olduğu amaç ve hedefler şu şekildedir:

- Temel ihtiyaçları karşılamak
- Beyin fonksiyonlarını korumak (Öğrenme, karar verme vb.)
- Fiziksel fonksiyonları korumak (Hareketli olmak)
- Psikolojik iyilik halinin sağlanması
- Başarılı sosyal ilişkiler (İlişkiler kurmak ve sürdürmek)
- Topluma katkıda bulunmak

Aktif Yaşlanma

Dünya Sağlık Örgütü, aktif yaşlanmayı “yaşlı bireyin yaşam kalitesinin güçlendirilmesi için sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarının optimize edilmesi süreci” olarak tanımlamaktadır.

Aktif yaşlanma, bireyin yapabilirlikleri ile birlikte sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik ve manevi olarak topluma sürekli katılımı ile aktif olarak rol alabilecekleri bir süreçtir.

Şekil 4. Dünya Sağlık Örgütü Aktif Yaşlanma Modeli

Yaşlı Dostu Kent

Yaşlı bireylerin sosyal içermesi ve/veya dışlanması önemli kavramlardan birisi de erişilebilirlik, makro ve mikro çevre ile güvenli yaşam alanlarıdır (ulaşım, barınma, sağlıklı çevre ve yaşam alanlarına erişim). Yaşlı bireylerin refah ve esenliğini sağlamak, toplumsal katılımını artırmak için makro ve mikro çevrede güvenli yaşam olanakları oldukça önem kazanmaktadır; yaşlıların toplumsal katılım ve refahını artırmayı, aktif ve sağlıklı yaşlanmayı desteklemeyi amaçlayan bir yaklaşım olarak yaşlı dostu toplum anlayışına vurgu yapılmaktadır.

“Yaşlı Dostu Toplum” denildiğinde yaşlıların aktif olarak kapasitelerinin, yeteneklerinin, verebileceklerinin farkına varan, ihtiyaçlarına ve seçimlerine karşılık verebilen, fikirlerine ve yaşam tarzlarına saygı gösteren, kırılgan olanları mutlak koruyan, toplum yaşamının her alanına ve anına katılmayı teşvik eden şekilde olmak üzere her tür politika, hizmet, oluşum ve yapının bulunduğu toplumlar anlaşılmalıdır.

DSÖ; 2006 yılında, yaşlanan bir kentte olması gereken temel özellikleri sıralamak, yerel yönetimlere yaşlanan kentlere uyum sağlamaları için teşvik etmek, aktif ve sağlıklı yaşlanmayı sağlamak için iş birliğine dayalı, küresel yaşlanma sorununun çözümü noktasında uluslararası bir çaba niteliğinde olan yaşlı dostu kent uygulamasını başlatmıştır. DSÖ Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı, şu anda 51 ülkede 1445 şehir ve topluluğu içermekte, dünya çapında 300 milyondan fazla insanı kapsamaktadır.

Yaşlı Dostu Çevreler Programı çerçevesinde yürütülen “Yaşlı Dostu Kent” hedefi bu süreçte önemli rol almaktadır. Yaşlı Dostu Kentler Rehberinde toplumun ve kentin yaşlı dostu olması kriterleri belirlenmiş, “Dış ortamlar”, “Ulaşım ve hareketlilik”, “Konut”, “Sosyal katılım”, “Sosyal içirme ve ayrımcılığın önlenmesi”, “Sivil katılım ve istihdam”, “İletişim ve Bilgilendirme”, “Toplum desteği ve sağlık hizmetleri” başlıkları olmak üzere sekiz alanda ayrıntılı olarak tanımlanmış, herkes için erişilebilir, evrensel tasarım ilkelerine uygun yaşam alanları ile sağlıklı ve güvenli çevreye vurgu yapılmıştır. Yaşlı Dostu Toplum ve Kent anlayışının artan ilgi ile plan, program ve uygulama hedeflerine yansımaları, bu yönde bazı yerel yönetimlerde görülen çabalar sevindirici olmakla birlikte başta kent kamusal alanları, binalar, konutlar, ulaşım ve bağımsızlığı her anlamıyla destekleyici teknolojilere erişimde ciddi sorunların olduğu görülmektedir.

Kent planları ve mimariyi de içeren yapılandırılmış fiziksel çevre (konutlar, yollar, kaldırımlar, parklar, kamu binaları, plajlar, spor ve rekreasyon alanları, kültür ve sanat merkezleri, kent içi ulaşım ve yaşam alanları) yaşlı bireylerin rahatça kullanabileceği şekilde erişilebilir evrensel tasarım ilkeleri, herkes için mimari anlayışı ile ele alınmalı, yaşlı dostu hizmetler ivedilikle yaşama geçirilmelidir.

A. Eylem Planı Gerekçeleri, Stratejisi ve Nihai Amaç

İzmir: Hızla Yaşlanan Bir Metropol

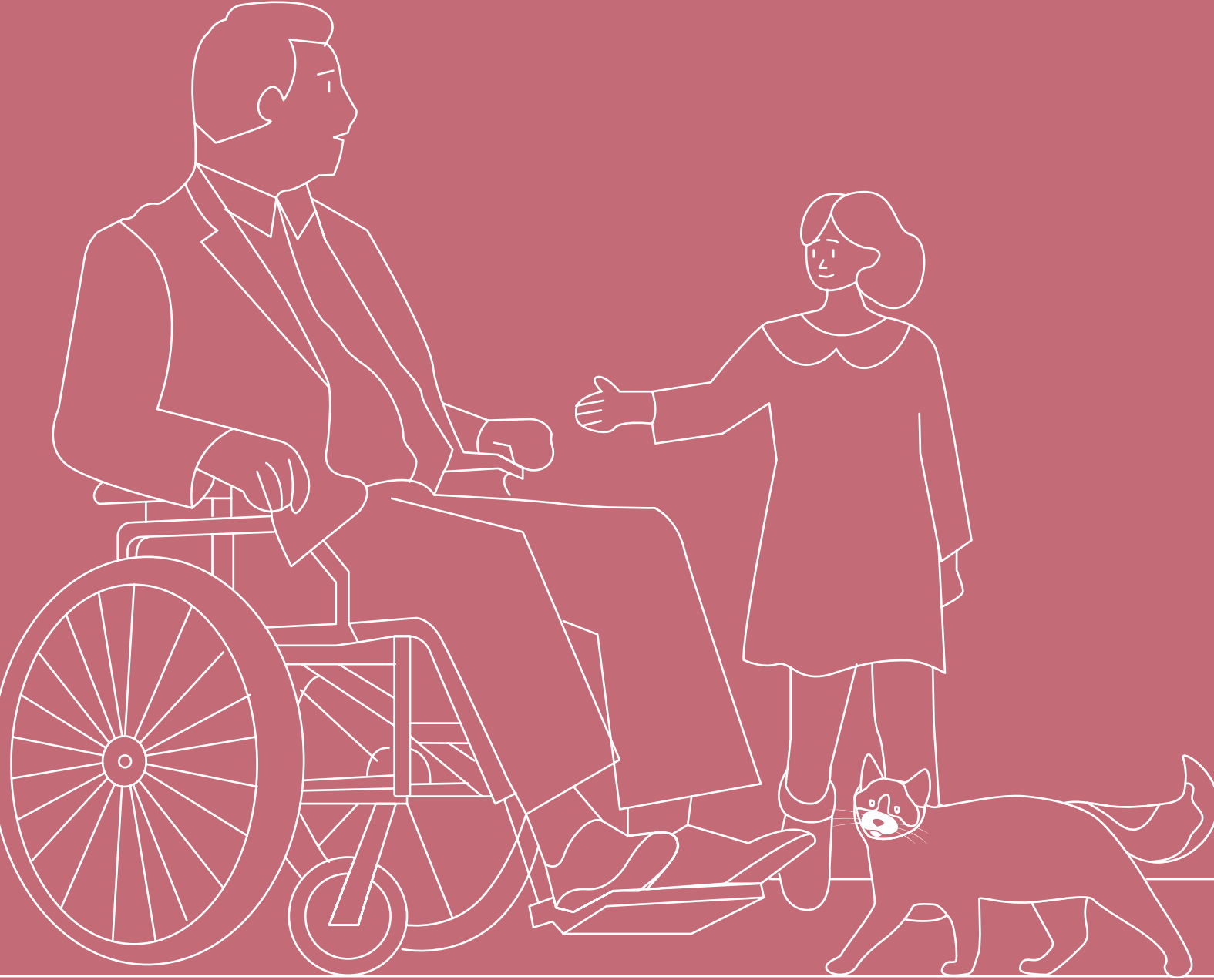
İzmir; coğrafi konumu, sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel yapısı gibi nedenlerle son yıllarda nüfusu hızla artan, genellikle emekli ve 60 yaş üstü nüfusun tercih ettiği bir kent olma özelliği taşımaktadır. Nüfus yoğunluğu, nüfus artış hızı ve şehir nüfusu, yaşlı nüfus oranı, ortanca yaş, doğuştan beklenen yaşam süresi vb. demografik veriler açısından İzmir kenti Türkiye ortalamasının üstünde bir seyir izlemektedir.

İzmir, Türkiye'nin en yaşlı altıncı büyükşehridir. Balıkesir, Rize, Aydın, Muğla ve Samsun'dan sonra İzmir gelmektedir. Fakat en fazla yaşlı nüfusun bulunduğu şehir İzmir'dir.

2023 yılının sonu itibarıyla İzmir'de 4 milyon 479 bin 525 kişi yaşamaktadır. İzmir'in mevcut ortanca yaşı 38,4'dir. Cinsiyete göre ortanca yaş ise 2023 yılında erkeklerde 37,4, kadınlarda 39,5 olarak hesaplanmıştır.

Şehirde yaşan yaşlıların oranı ise yüzde 12,8'dir. Bu orana göre İzmir'de 65 yaş ve üzerindeki nüfus 573 bin 856'ya ulaşmıştır. Yaşlı nüfusun yüzde 44'ünü erkekler, yüzde 56'sını ise kadınlar oluşturmaktadır; erkek yaşlı nüfus 252 bin 908 kişi iken, kadın yaşlı nüfus 320 bin 948'dir. İzmir'de 65-69 yaş grubunda 209 bin 527 kişi, 70-74 yaş grubunda 155 bin 779 kişi, 75-79 yaş grubunda 103 bin 919 kişi, 80-84 yaş grubunda 59 bin 352 kişi, 85-89 yaş grubunda 30 bin 406 kişi, 90+ yaş üstünde ise 14 bin 873 kişi yaşamaktadır (TÜİK 2024). İzmir, "yaşlı nüfus" aşamasından "çok yaşlı nüfus" aşamasına geçmiştir. 104 bin 631 hemşerimiz 80 yaşın üstündedir.

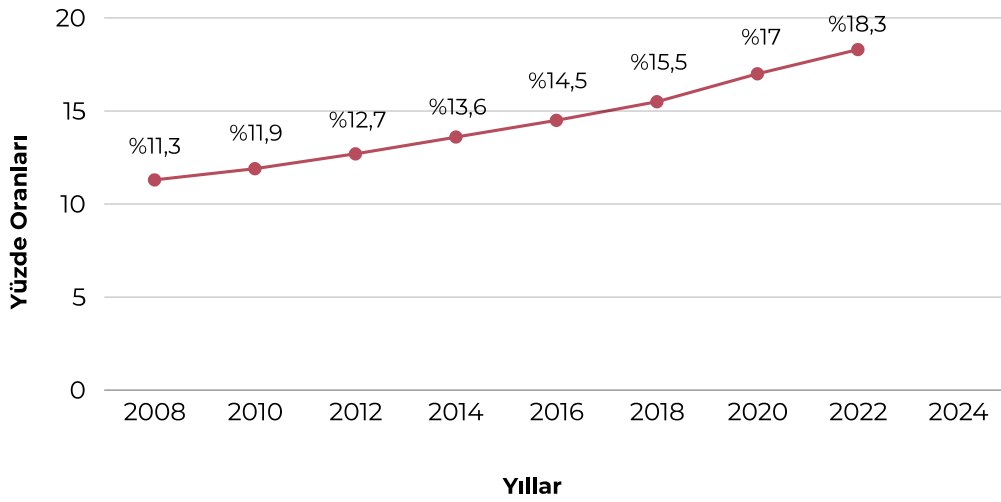
Aile yapısına ilişkin veriler de İzmir'in nüfus yapısının belirgin biçimde ülke genelinden farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre, Türkiye'de 2008 yılında 4 kişi olan ortalama hane halkı büyüklüğünün, azalma eğilimi göstererek 2023 yılında 3,14 kişiye düştüğü görülmüştür. Oysa, İzmir'de 2008 yılında 3,40 kişi olan ortalama hane halkı büyüklüğü 2023 yılında 2,79 kişiye düşmüştür. Söz konusu verilere göre İzmir ilinde 2,79 olan ortalama hane halkı büyüklüğü, hem Ege Bölgesi'nden (2,85) hem Türkiye ortalamasından (3,14) düşüktür.

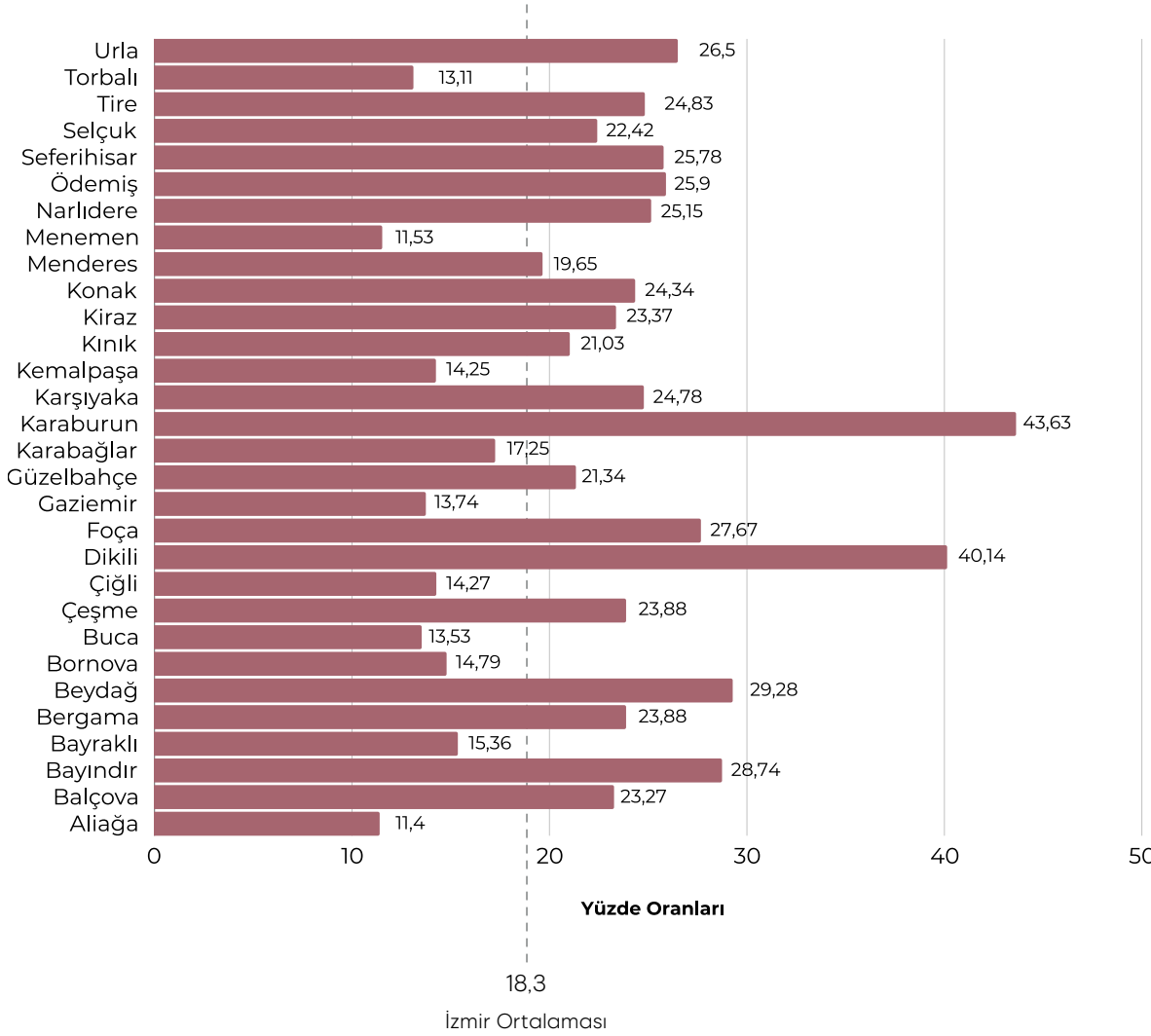
Tablo 1. 2023 Yaşlı Nüfus İzmir Verileri (TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2023)

İzmir / İlçeler	Yaş Grubuna Göre Yaşlı Nüfus Sayıları						Yaşlı Nüfus Oranı
	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90+	65+ (%)
Aliağa	3470	2377	1464	771	416	220	8,21
Balçova	4250	3268	2640	1628	824	315	16,61
Bayındır	2612	1978	1367	831	438	226	18,35
Bayraklı	12261	9422	6270	3075	1312	662	10,97
Bergama	5993	4571	3268	1876	998	412	15,98
Beydağ	783	629	418	261	156	78	19,22
Bornova	17941	13213	8507	4786	2303	1087	10,69
Buca	20495	14302	8495	4662	2283	1067	9,80
Çeşme	2956	2213	1555	857	453	192	16,44
Çiğli	8970	6296	3766	1921	932	509	10,41
Dikili	4372	3524	2279	1154	522	227	24,97
Foça	2510	1931	1258	649	310	138	18,88
Gaziemir	5532	3738	2265	1163	599	252	9,83
Güzelbahçe	1982	1466	961	661	304	192	14,63
Karabağlar	20696	15485	10649	5934	3164	1445	12,04
Karaburun	1331	970	666	337	208	95	26,96
Karşıyaka	19520	15764	11229	6595	3352	1766	17,03
Kemalpaşa	4473	3154	1946	1179	595	313	9,89
Kınık	1376	1175	757	419	201	89	13,75
Kiraz	2299	1766	1276	800	402	205	15,49
Konak	18173	13943	10153	6473	3683	1907	16,60
Menderes	5654	4036	2517	1439	653	301	13,35
Menemen	6942	4394	2733	1457	841	372	8,06
Narlıdere	3341	2823	2169	1351	674	399	17,31
Ödemiş	8117	5976	4011	2608	1359	715	17,18
Seferihisar	3888	2861	1803	946	454	216	17,36
Selçuk	2143	1569	997	624	323	161	15,12
Tire	5083	3896	2635	1501	900	413	16,41
Torbalı	7581	5306	3194	1768	904	444	8,97
Urla	4783	3733	2671	1626	843	455	18,18
İzmir Toplam	209527	155779	103919	59352	30406	14873	12,81

Tablo 2. Seçili Yıllara Göre İzmir'in Yaşlı Bağımlılık Oranları (TÜİK)

Tablo 3. 2023 Yılı İtibarıyla İzmir İlçelerinin Yaşlı Bağımlılık Oranları (TÜİK, 2023)

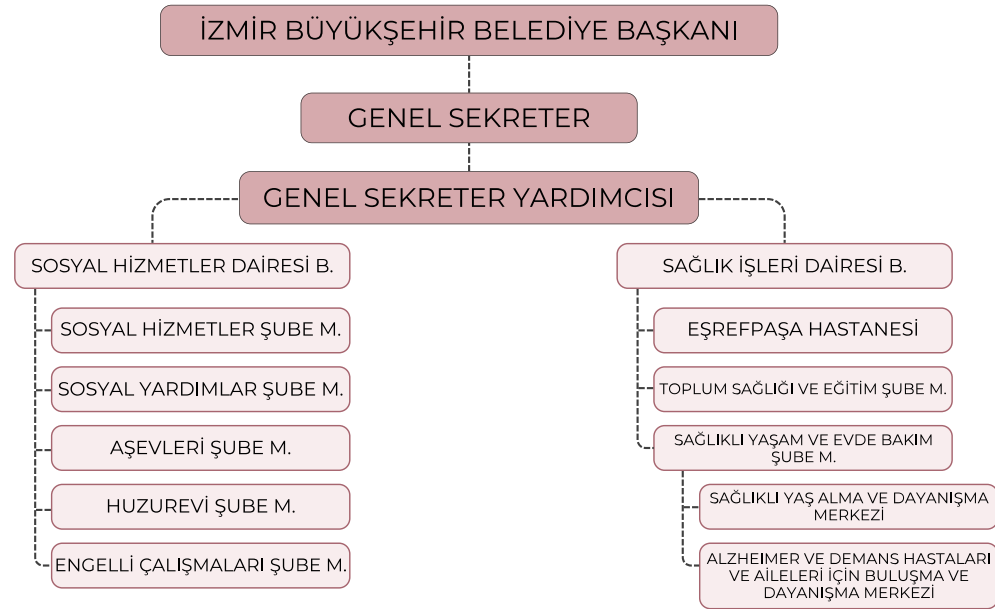
B. İzmir Büyükşehir Belediyesi Mevcut Çalışmaları

Bireylerin aktif ve sağlıklı bir biçimde yaşlanması yalnızca bireysel özellikleriyle değil, toplumsal açıdan kendilerine sağlanacak psikososyal, ekonomik ve fizyolojik yönden destek hizmetleriyle de yakından ilişkilidir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak amacımız aktif, sağlıklı ve başarılı yaşlanma konsepti çerçevesinde yaşlı bireylerin bağımsız, yerinde, sağlıklı yaşlanma olanak ve haklarını önceleyen, toplumsal refah, katılım, kendini gerçekleştirme imkânlarını içeren, erişilebilir, etkin kamusal hizmet ve çevrelere güçlü vurgu yapan, yaşlı bireylerin yaşamın aktif birer öznesi olduğu yaklaşımını yansıtan hak temelli politikaları yaşama geçirmektir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak amacımız, yaşlı hemşerilerimize İzmir’de yaşamının ayrıcalığını daha çok hissettirecek, yaşlı refahı ve esenliğine odaklanan politikalarımızla tüm İzmirli için olduğu gibi yaşlılarımız için de sağlıklı, mutlu ve keyifli bir yaşam ve kent sunmaktır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, yaşlı nüfusa yönelik hizmetlerini ilgili birimleri ile desteklerken temel olarak iki farklı koldan yürütmektedir yürütmektedir. Bunlardan birini Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, diğerini ise Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı üstlenmiştir.

Şekil 5. İzmir Büyükşehir Belediyesi Yaşlılık Alanları ile Çalışan Birimlerin Yapılanması

1. İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı Tarafından Yaşlılık Alanı ile İlgili Yapılan Hizmetler

Tablo 4. İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı Yaşlı Nüfusa Yönelik Hizmetlerin Organizasyon Şeması

SIRA	MÜDÜRLÜKLER	01/01/2024 – 11/09/2024 TARİHLERİ ARASINDA 60 YAŞ ÜZERİ VATANDAŞLARA VERİLEN HİZMET SAYILARI
1	Huzurevi Şube Müdürlüğü	01.01.2024 tarihinden itibaren 510 huzurevi sakinine yatılı bakım hizmeti verilmiştir.
2	Aşevleri Şube Müdürlüğü	01.01.2024 tarihinden itibaren 65 yaş üzeri 14 bin 802 yaşlı ve engelli vatandaşımıza evde sıcak yemek hizmeti verilmiştir.
3	Sosyal Yardımlar Şube Müdürlüğü	01.01.2024 tarihinden itibaren 60 yaş üzeri evinde ikamet eden 2 bin 610 vatandaşımıza gıda paketi (2 bin 736), eşya yardımı (248) ve 2. el eşya yardımı (10) yapılmıştır. Ayrıca emekli vatandaşlarımıza toplamda 5.722.357,44 TL tutarında emekli destek yardımı yapılmıştır.
4	Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü	01/01/2024 tarihinden itibaren 60 yaş üzeri evinde ikamet eden toplam 339 vatandaşımıza akü (10), akülü tekerlekli sandalye (16), görme engelli bastonu (9), hasta bezi (66 bin 660), hasta önü yemek masası (52), hasta yatağı (52), havalı yatak (27), manuel tekerlekli sandalye (74) desteğinde bulunulmuştur.

1.1. Zübeyde Hanım Huzurevi

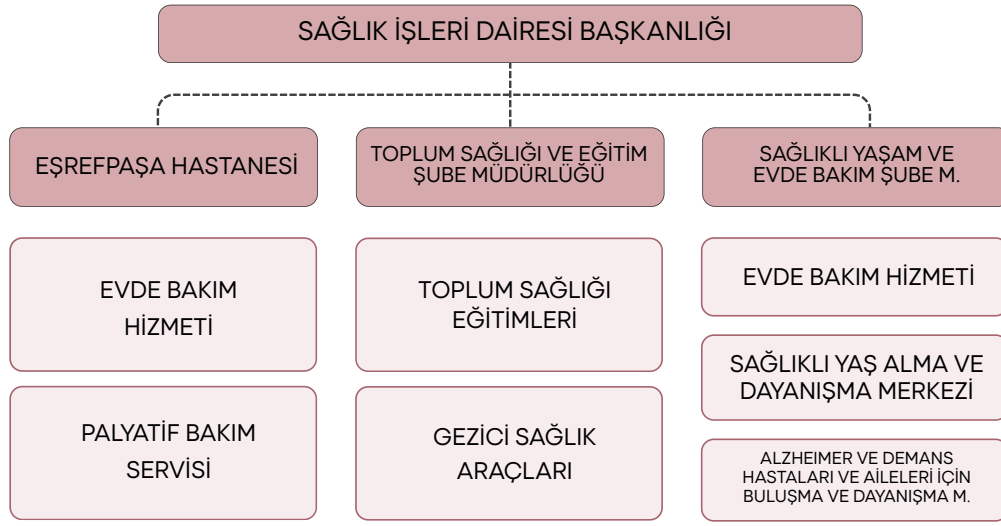
425 kişi kapasiteli Zübeyde Hanım Huzurevi, sosyal ve ekonomik yoksunluk içinde bulunan, bakıma muhtaç, günlük yaşam aktivitelerini bağımsız yerine getirebilen, akıl sağlığı yerinde olan 60 yaş üzerindeki yaşlı vatandaşlarımıza hizmet vermektedir. Huzurevi sakinlerinin barınma, beslenme, sağlık ihtiyaçlarının karşılanması, sakinler için kurum dışında yemek ve gezi organizasyonları, kültürel faaliyetler, kurum içinde müzikli ve yemekli etkinlikler, el işi kursu ve bocce turnuvaları düzenlenmektedir. Bunun yanında İnciraltı Kent Ormanına spor eğitmeni eşliğinde yürüyüş düzenlenmekte, kurum içerisinde bulunan spor salonunda isteyenlerin spor eğitmeni gözetiminde spor yapması sağlanmaktadır.

1.2. Gürçeşme Huzurevi

Eski Gürçeşme Huzurevi şu an tadilat aşamasında olup hizmet verememektedir. Tadilat sonrasında 12 adet tek kişilik ve 18 adet çift kişilik oda yapısıyla toplam 48 ihtiyaç sahibi vatandaşa hizmet verecektir.

2. İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı Tarafından Yaşlılık Alanı ile İlgili Yapılan Hizmetler

İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, yaşlı nüfusa yönelik hizmetlerini 1908 yılında açılan ve ülkemizin ilk belediye hastanesi olan Eşrefpaşa Hastanesi, Toplum Sağlığı ve Eğitim Şube Müdürlüğü ile Sağlıklı Yaşam ve Evde Bakım Şube Müdürlüğü aracılığıyla sürdürmektedir. Bu hizmetler; Eşrefpaşa Hastanesi'nin sunduğu sağlık hizmetleri, Toplum Sağlığı ve Eğitim Şube Müdürlüğü'nün toplum sağlığı eğitimleri, gezici eğitim araçları ve Sağlıklı Yaşam ve Evde Bakım Şube Müdürlüğü'nün evde bakım hizmetleri ile Sağlıklı Yaş Alma ve Dayanışma Merkezi ve Alzheimer ve Demans Hastaları ve Aileleri için Buluşma ve Dayanışma Merkezi'nde sunulan hizmetleri kapsamaktadır.

Şekil 6. İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı Birim Yapılanması

2.1. Eşrefpaşa Hastanesi

2.1.1. Evde Bakım Hizmetlerinin Sağlık Hizmetleri ile Desteklenmesi

Evde bakım ekibi, bir hekim, hemşire, sağlık memuru ve şoförden oluşmakta, gerektiğinde psikolog, sosyal çalışmacı, diş hekimi, diyetisyen ve fizyoterapist gibi uzmanların da sürece dâhil edilebildiği toplam 52 kişilik bir ekiptir. Bu ekip, hastanın tedavisini takip etmek, tahlil yapmak, heyet raporlarını yenilemek, yara bakımı, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini evde sunmak, sosyal ve psikolojik destek sağlamak gibi görevleri yerine getirmektedir. Evde bakım hizmetleri sayesinde, hastalar hastaneye gitmek zorunda kalmadan gerekli tıbbi hizmetleri alabilmektedir. Hastaların sağlık durumları için ileri tetkiklere ve uzman görüşüne ihtiyaç duyulan durumlarda ambulans ile Eşrefpaşa Hastanesi'ne nakilleri sağlanmaktadır. Bu da onların yaşam kalitesini artırır ve hastalıkların daha etkili bir şekilde yönetilmesine olanak tanır. 2023 yılından bugüne, İzmir genelinde 2 bin 757 hastaya 5 bin 576 kez muayene, psikolojik destek, fizik tedavi, ağız diş sağlığı hizmeti sağlanmasının yanı sıra 1090 bası yarası olan hastaya 15 bin 675 kez pansuman hizmeti sağlanmıştır.

2.1.2 Palyatif Bakım Merkezi

Eşrefpaşa Hastanesi bünyesindeki Palyatif Bakım Merkezi, 2021 yılı itibarıyla 12 yatak kapasitesiyle hizmet vermeye başlamıştır. Merkezde uzman hekimler, psikologlar, sosyal çalışmacılar, diyetisyenler ve özel eğitilmiş hemşireler görev almaktadır. Bu ekip, hastaların yaşam kalitesini bozan sorunları gidererek onlara daha kaliteli yaşam koşulları sunmayı amaçlamaktadır. 2023 yılı itibarıyla, Eşrefpaşa Hastanesi'nde 548 hastaya bu hizmet sağlanmıştır.

2.2 Toplum Sağlığı ve Eğitim Şube Müdürlüğü

2.2.1 Toplum Sağlığı Eğitimleri

Toplum sağlığı eğitimleri, bireylerin sağlık okuryazarlığını artırarak onların daha sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlar. İzmir Büyükşehir Belediyesi, özellikle yaşlı nüfus gibi dezavantajlı ve özel ihtiyaçlı grupları hedef alarak çeşitli sağlık eğitimleri düzenlemektedir. Bu eğitimlerde, bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklardan korunma yolları, hastalıkların erken tanısı, ilkyardım, ağız ve diş sağlığı, psikososyal sağlık, sağlıklı üretim ve tüketim, fiziksel aktivitenin önemi gibi konular ele alınmaktadır. Eğitimler, yerel halkın sağlık bilgilerini artırmak ve sağlık hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla düzenlenmektedir. 2023 yılı içinde, sosyal medya hesapları üzerinden 48'i video olmak üzere toplam 360 sosyal medya iletisi paylaşılmış ve bu paylaşımlar aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşılmıştır. Ayrıca, çevrimiçi canlı toplantılar ve webinarlar düzenlenerek, katılımcılara doğrudan erişim sağlanmıştır. 2023 yılı itibarıyla 1131 yaşlı bireye toplum sağlığı konularını içeren eğitimler verilmiştir.

2.2.2 Gezici Eğitim Araçları

Gezici eğitim araçları, sağlık hizmetlerine erişimi sınırlı olan bireylere yönelik sunulan hizmetlerdir. İzmir Büyükşehir Belediyesi, kent merkezindeki eğitimlere ulaşmakta güçlük çeken yaşlı nüfusun bulunduğu lokasyonlarda ağız ve diş sağlığı eğitimi aracıyla uygulamalı eğitimler gerçekleştirmektedir. Bu araçlar, özellikle sağlık merkezlerine uzak bölgelerde yaşayan bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmaktadır. Gezici eğitim araçları, bireylerin sağlık taramalarını ve temel sağlık hizmetlerini yerinde alabilmelerini sağlamak amacıyla donatılmış mobil ünitelerden oluşmaktadır. Bu hizmetler, özellikle kırsal bölgelerde ve sağlık hizmetlerine erişimi sınırlı olan bölgelerde büyük önem taşır.

2.2.3 Sağlıklı Köyler Projesi

Sağlıklı Köyler Projesinde Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir tanımından yola çıkarak köylerde sağlıklı yaşam alışkanlıklarını kazandırmak ve bununla birlikte, projenin hedefleri arasında mahalle ve köy halkını eğitmek, bilinçlendirmek, etkinlik ve faaliyetlere dâhil olmalarını sağlamak, sorunların çözümünde etkin rol almaya yönlendirerek katılımcılığı teşvik etmek de bulunmaktadır.

Kırsal kesimde yaşayan bireyleri koruyucu sağlık uygulamaları, hastalıklar, hastalıkların belirtileri ve bu hastalıkların tedavileri konusunda bilgilendirerek bedensel, ruhsal ve sosyal sağlığı korumayı ve güvenilir gıdayla birlikte sağlıklı beslenme alışkanlıkları kazandırmayı amaçlanmaktadır.

2.3. Sağlıklı Yaşam ve Evde Bakım Şube Müdürlüğü

2.3.1. Evde Bakım Hizmeti

İzmir’de yaşayan, hizmet almak için müracaat etmiş veya ihbar edilmiş olan, sosyo-ekonomik yoksulluk ve yoksunluk içinde bulunan, günlük yaşam faaliyetlerini tek başına sürdüremeyen hasta, yaşlı ve engelli ihtiyaç sahibi kişilere; belirli periyotlarda kişisel bakım, kuaför, ev temizliği, psikolojik destek ve küçük onarım destek hizmeti verilmektedir. Yapılan sosyal inceleme sonrası hizmet kararı alınmakta, sözü edilen hizmetlerin bir bölümü ya da tamamı sunulmaktadır. 2023 yılı itibarıyla, İzmir genelinde yaklaşık 2 bin 100 yaşlıya 14 bin 783 kez kişisel bakım, 3 bin 46 kez kuaför, 6 bin 943 kez ev temizliği, 1.271 kez psikolojik destek ve 434 kez küçük onarım hizmetleri sağlanmıştır.

2.3.2. Sağlıklı Yaş Alma ve Dayanışma Merkezi

65 yaş ve üzeri, evinde yaşayan hemşerilerimize bir araya gelebilecekleri, sosyal ve fiziksel aktivitelerini artıracabilecekleri bir merkez olarak hizmet vermektedir. 1.150 üyesi olan merkezde üyeler antrenör eşliğinde spor yapabiliyor, turistik ve tarihi yerleri geziyor, eğlencelere katılıyor, oluşturulan sanat müziği korosunda şarkılar söylüyor ve merkezde sık sık bir araya gelerek sohbet etme olanağı buluyorlar. Üyelik sistemi ile çalışan merkezde yoga, jimnastik, müzik, drama, satranç, çini, takı, el sanatları vb. çalışmalar yapılabiliyor. (14 kurs: Spor, Çini, Cam Altı Boyama, Transfeci, İngilizce, Akıl ve Zekâ Oyunları, Ritim Kursu, Modern Dans, Drama, El Sanatları, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Resim, Takı) Geziler, tekne turları ve eğlenceler düzenlenebiliyor, bilgilendirme toplantıları ve sinema günleri organize ediliyor.

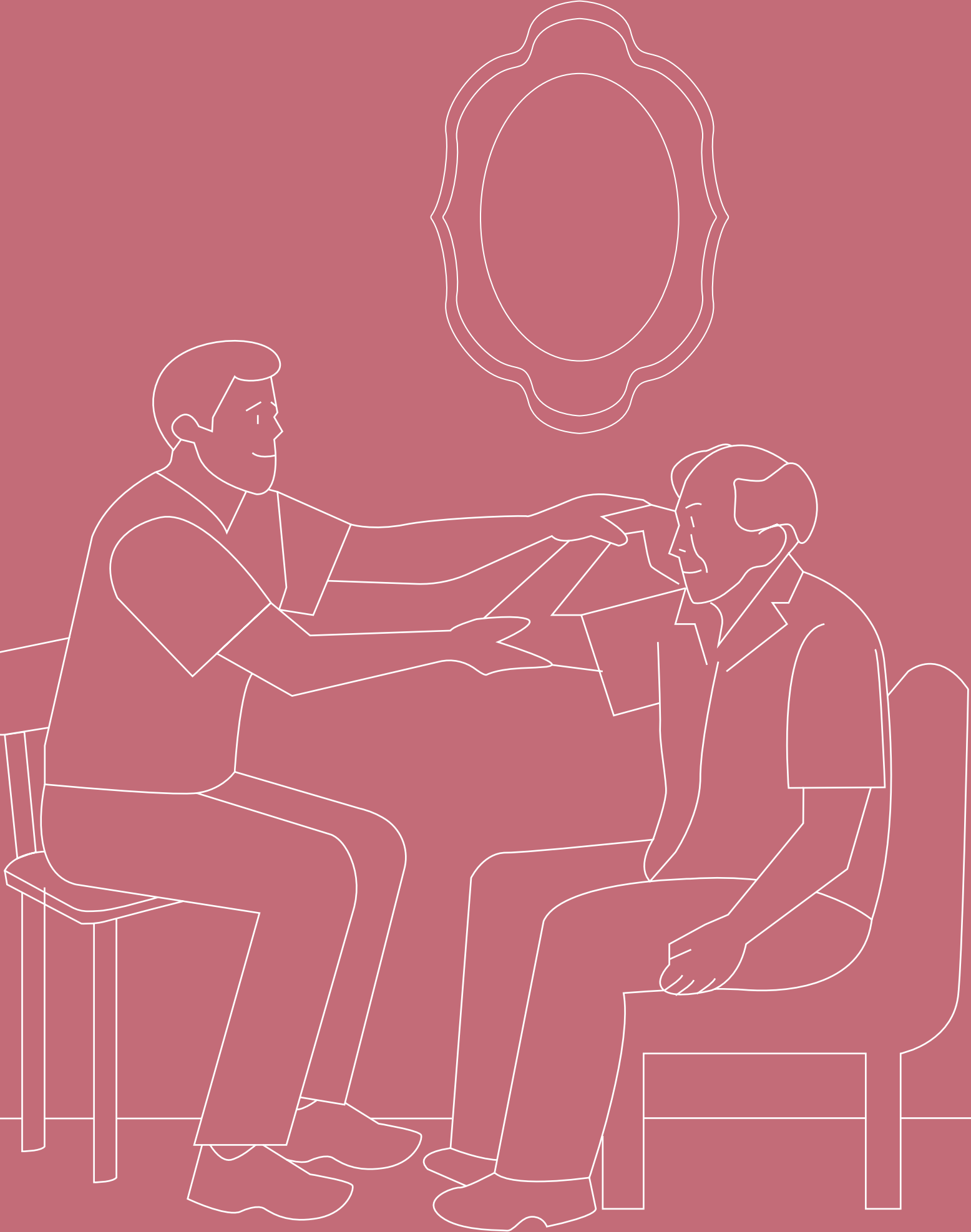
2.3.3. Alzheimer ve Demans Hastaları ve Aileleri için Buluşma ve Dayanışma Merkezi

2013 yılında hizmete açılan merkez, alzheimer (1. evre) ve/veya hafif evre demans hastası olan, günlük faaliyetlerini yerine getirebilen, agresif davranışlar sergilemeyen, beden fonksiyonlarında kendi ihtiyacını karşılamasına engel olacak sakatlığı, hastalığı ve ruhsal sorunları bulunmayan, bulaşıcı ve sürekli tedaviyi gerektiren ağır hastalıklara sahip olmayan yaşlılarımıza hizmet sunmaktadır.

3. İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarafından Düzenlenen Etkinlikler

İzmir Büyükşehir Belediyesi, tüm paydaşları ile birlikte İleri Yaş Sempozyumları, Keyifli Yaş Alma Fuarı ve Kongreleri ve çalıştaylar düzenleyerek bilimsel bir yaklaşımla İzmir’e özel gereksinimlerin saptanması için çalışmalarını sürdürmektedir.

C. Eylem Planı

1. Kurumlar Arası İş Birliği ve Koordinasyonun Sağlanması

Amaç 1.1. İlgili bakanlık kurumları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri, meslek örgütleri ve ilçe belediyeleriyle iş birliklerinin geliştirilmesi

Faaliyetler:

1.1.1. Büyükşehir Belediyesi bünyesinde farklı disiplin ve bilim dallarından akademisyen, Kent Konseyi, STK, meslek örgütleri temsilcileri ve uzmanların katılımıyla “Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma ve Yaşlı Politikaları Danışma Kurulu” oluşturulacak.

1.1.2. Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yaşlılarla çalışan birimleri arasında koordinasyon sağlayacak yapılanmaya giderek kaynak ve hizmet optimizasyonu sağlanacak.

1.1.3. İzmir Büyükşehir Belediyesi ile yaşlılık alanında faaliyet gösteren meslek odası/birlikleri ve STK’lar ile iş birliği protokolleri imzalanarak ortak çalışma ve projeler yürütülecek, sivil toplum katılımı güçlendirilecek.

1.1.4. İzmir’deki ticaret ve ekonomik temsil yapıları, oda ve kurullar ile iş birlikleri geliştirilecek.

1.1.5. Büyükşehir Belediyesi bünyesinde akademisyen, Kent Konseyi, STK, meslek örgütleri temsilcileri ve uzmanların katılımıyla “İzmir’de Aktif ve Sağlıklı Yaşlanmak” temalı “Yaşlı Hakları ve Politikaları” çalıştay gerçekleştirilecek.

1.1.6. Yaşlılık ve yaşlılıkta sık görülen hastalıklar ile ilgili farkındalık oluşturmak için muhtarlar ve sivil toplum örgütlerinin yer aldığı toplantılar düzenlenecek.

1.1.7. Meclis üyeleri bilgilendirilerek, ilgili komisyonların katılımı ile toplantılar düzenlenecek.

1.1.8. Okullarda ve üniversitelerde yönetimler ve öğrenci toplulukları ile iş birliği yapılacaktır, yaşlı bireyler ile gençler arasında etkileşimi artıracak projeler gerçekleştirilecek.

1.1.9. Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve İzmir İl Sağlık Müdürlüğü gibi ilgili müdürlüklerle iş birliği ve ortak çalışma ziyaretleri yapılacaktır.

1.1.10. Paydaş toplantılarının ilk bölümünde alınan kararlar doğrultusunda, bu toplantıların belli aralıklarla tekrarlanması gerçekleştirilecek.

2. Durum Tespiti ve Kapasitenin Artırılması

Amaç 2.1. İzmir’de yaşlılara yönelik hizmet ve ihtiyaçlarının tespiti yapılarak bir yaşlı veri sistemi oluşturulması

Faaliyetler:

- 2.1.1.** İzmir Yaşlılık Atlası araştırması gerçekleştirilecek, İzmir’de yaşayan yaşlıların sorun, beklenti ve çözüm önerileri saptanacak.
- 2.1.2.** İzmir’de yaşayan yaşlı bireyler ile ilgili bir envanter hazırlanacak.
- 2.1.3.** Envanterin güncel tutulması için bir yazılım çalışması yapılacaktır. Veri tabanının güncel tutulması için muhtarlar, aileler gibi paydaşların katılımı sağlanacak.
- 2.1.4.** İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin sunduğu evde bakım ve küçük tamirat hizmetleri ile ilgili hizmet veri tabanı, insan gücü, araç gereç vb. imkân ve kabiliyetlerin tespitine yönelik veriler elde edilecek ve belirli aralıklarla veriler güncellenecek.
- 2.1.5.** İzmir Büyükşehir sınırları içinde yaşayan sosyal hizmet gereksinimi olan ve gereksinimi karşılanmayan yaşlılarla ilgili hizmet çeşitliliği artırılacak.

Amaç 2.2. Durum değerlendirmesi sonuçlarına göre İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin personel ve altyapı iyileştirmesi vb. iyileştirme çalışmalarının yapılması

Faaliyetler:

- 2.2.1.** İhtiyaç duyulan birimlerde hekim, hemşire, ATT, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, gerontolog, yaşlı bakım teknikeri, fizyoterapist, diyetisyen, spor eğitmeni, teknik eleman vb. personelin sayısı artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- 2.2.2.** Bağımlı yaşlıyı izleme ve takip için akıllı sistemler ve tele-takip sistemleri oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- 2.2.3.** Yaşlılara yönelik acil durum ve destek hattı kurulacaktır.
- 2.2.4.** Yaşlılara özel sosyalleşme alanları hayata geçirilecek.

3. Yaşlı Yoksulluğu ile Mücadele

Amaç 3.1. İnsan onuruna yaraşır ekonomik şartlara erişim hakkı temelinde yaşlı sağlığı ve refahına odaklanan destek programları yürütülmesi

Faaliyetler:

- 3.1.1.** İhtiyaç sahibi yaşlı ve emeklilere yapılan Emekli Dayanışma Destekleri kapsama alanı ve katkı miktarı artırılacaktır.

3.1.2. İhtiyaç sahibi yaşlı hemşerilerimize sunduğumuz hazır yemek üretim ve dağıtım hizmetinin kapsamı artırılacaktır.

3.1.3. Bizİzmir dayanışma noktalarında mobil ikram aracı ile sürdürülen yemek üretim ve dağıtım hizmeti ihtiyaç odaklı olarak yaygınlaştırılacaktır.

3.1.4. İhtiyaç sahibi olan yaşlı vatandaşlarımıza, sosyal inceleme raporuyla müracaatçının ihtiyacına göre medikal malzeme (tekerlekli sandalye, hasta yatağı, havalı yatak, hasta bezi vb.) temini sürdürülecek ve bütçe olanakları çerçevesinde artırılacaktır.

4. Toplumsal Hayata Katılım

Amaç 4.1. Yaşlıların toplumsal karar alma süreçlerine katılımının teşvik edilmesi

Faaliyetler:

- 4.1.1.** Yaşlı bireylerden oluşan “Yaşlı Meclisi” kurularak, yaşlıların belediye hizmet ve karar alma süreçlerine katılımı, bunlarda söz sahibi olması sağlanacaktır.
- 4.1.2.** Yaşlıları ilgilendiren konulardaki danışma ve koordinasyon kurullarında diğer STK’ların yanında yaşlı örgütleri temsilcisi/temsilcilerine yer verilecek.
- 4.1.3.** Yaşlı ve emekli örgütleri ile iş birliği ve ortak çalışmalar artırılacaktır..

Amaç 4.2. Yaşlı bireylerin toplumsal katılımı ve dayanışmasını teşvik edecek sosyal mekân oluşturulması ve hayat boyu öğrenme fırsatlarının güçlendirilmesi

Faaliyetler:

- 4.2.1.** Aktif ve sağlıklı yaş alma merkezleri sayısı tüm ilçeleri kapsayacak şekilde aşamalı olarak artırılacaktır.
- 4.2.2.** İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 65+ bireyler için Üçüncü Yaş Üniversitesi faaliyete geçirilecek.
- 4.2.3.** Aktif ve Sağlıklı Yaş Alma farkındalığını artırmak için hayat boyu yaklaşımı çerçevesinde eğitim, kurs, seminer ve farkındalık etkinlikleri yaygınlaştırılarak sürdürülecek.
- 4.2.4.** “Yaşlı bireyler ve yakınları için yaşlı sağlığı söyleşileri” il merkezi ve ilçelerde gerçekleştirilecek.
- 4.2.5.** Yaşlı hakları ile hakları kullanmaya ilişkin bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları yürütülecek.
- 4.2.6.** Yaşlı güvenliği ile ilgili bilgilendirme (siber suçlar, dijital dolandırıcılık, yaşlı ihmal ve istismarı vb.) faaliyetleri, seminerleri gerçekleştirilecek.
- 4.2.7.** Dijital okuryazarlık kurs/eğitimleri düzenlenecek. Dijital okuryazarlığın yaygınlaşması için yapılacak çalışmalar desteklenecek.
- 4.2.8.** İzmir İleri Yaş Sempozyumları geleneksel olarak her yıl Yaşlılık Haftasında gerçekleştirilecek.

4.2.9. Uluslararası İzmir Keyifli Yaş Alma Fuar ve Kongresi iki yılda bir Dünya Yaşlılar Günü çerçevesinde gerçekleştirilecek.

4.2.10. Yaşlıların deneyim ve birikimini toplumsal yaşama katabileceği çalışmalar yapılacak, projeler desteklenecek.

Amaç 4.3. İstihdam alanlarında yaşlıların deneyim ve birikimlerinden faydalanılması

Faaliyetler:

4.3.1. Yaşlıların deneyimlerinden faydalanmak için Deneyim Paylaşım birimleri açılacak.

4.3.2. Yaşlılar için hem eğitici hem de öğrenci olacakları hobi kursları açılacak.

4.3.3. Kaybolmaya yüz tutmuş ve kültürel değeri olan mesleklerle sahip yaşlılara, üretim ve gençleri eğitme fırsatları sunulacak.

Amaç 4.4 Yaşlı bireylerin sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve sportif faaliyetlere katılımının teşvik edilmesi

Faaliyetler:

4.4.1. Yaşlı bireylerden oluşan kültür, sanat çalışmaları teşvik edilecek, eğitici, salon ve malzeme desteği sunulacak.

4.4.2. Yaşlıların ilgileri ve becerileri doğrultusunda kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılabilmesi desteklenecek.

4.4.3. Yaşlı bireylerin belediyeye ait ören yerleri ve müzeleri ziyareti teşvik edilecek, ücretsiz/indirimli giriş uygulanacak.

4.4.4. Belediyeye ait eğitim veren kurumlar, tiyatro, sergi, sinema gibi kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirildiği ortamlar ile ören yerleri ve müzeler yaşlıların ihtiyaçlarına cevap verebilecek ölçüde fiziki ve teknolojik standartlara sahip olacak şekilde düzenlenecek.

4.4.5. Yaşlıların bilgi ve deneyimleri ile yaşamları boyunca ürettikleri eserleri topluma aktarabilecekleri her türlü çalışma desteklenecek.

4.4.6. Yaşlılara yönelik gezi, eğlence, kültür turları, kapsayıcılığı ve çeşitliliği artırılarak sürdürülecek.

4.4.7. Yaşlı bireyler için tematik/nostaljik film ve müzik günleri düzenlenecek.

Amaç 4.5. Yaşlıların yaş ve kapasitelerine uygun olarak spora teşvik edilmeleri, yaş dostu fiziksel ve sosyal ortamlar oluşturulması

Faaliyetler:

4.5.1. Yaş dostu rekreasyon alanlarının daha aktif kullanımı teşvik edilecek.

4.5.2. Yaşlı bireylerde etkinliği kanıtlanmış denge, kuvvet ve direnç egzersiz olanakları artırılacak.

4.5.3. Yaşlılarda zihinsel ve fiziksel dayanıklılık/esnekliği artıracak, kanıta dayalı spor programları yaygınlaştırılacak.

4.5.4. İzmir’de yaşlıları spor ve egzersize teşvik etmek, yaşlı algısını değiştirmek, yaşlı sporunu görünür kılmak için üçüncü yaş etkinlik faaliyetleri gerçekleştirilecek.

4.5.5. İzmir’de belediyelerin planladığı sürdürülen maraton gibi yaşlı bireylerin spora katılımını teşvik eden uygulamalar yaygınlaştırılacak.

4.5.6. İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı spor salonlarında 65 yaş ve üzeri yoksul yaşlılar için belli kontenjanlarda indirimli veya ücretsiz kullanım konusunda planlamalar yapılacak.

4.5.7. Açık alan spor istasyonları yaygınlaştırılacak.

Amaç 4.6. Kuşaklararası dayanışma ve iletişimin güçlendirilmesi

Faaliyetler

4.6.1. Yaşlılar ile gençleri bir araya getiren proje ve çalışmalar desteklenecek.

4.6.2. Yaşlı Bakım ve Huzurevlerinde kalan yaşlı bireylerle gençleri bir araya getirecek “Dijital Torun Projesi” yaşama geçirilecek.

4.6.3. Kuşaklararası iletişim farkındalık ve eğitim çalışmaları yapılacak.

4.6.4. Gençler ile yaşlıların kendi yaşadıkları dönemin özelliklerini ve deneyimlerini paylaştıkları “Biz Büyürken, Siz Küçükken” vb. proje ve etkinlikler yaşama geçirilecek.

4.6.5. Çocuk ve gençlerin yaşlı bireylerle empati becerisini geliştirecek farkındalık çalışmaları ve projeler (resim, hikâye, kısa film vb.) teşvik edilecek ve desteklenecek.

4.6.6. Gençler ve yaşlılar arasında iletişim ve ilişkiyi güçlendirmek için satranç, oyun, spor, dans, müzik vb. konularda ortak proje/programlar ve yarışmalar düzenlenecek.

Amaç 4.7. Gönüllülük faaliyetlerinin teşvik edilmesi

Faaliyetler

4.7.1. Yaşlı bireylerin bilgi ve deneyimini aktarabileceği gönüllülük faaliyetleri teşvik edilecek ve desteklenecek.

4.7.2. Yaşlı bireylerin belediye hizmetlerinde sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde yer alması sağlanacak.

4.7.3. Gönüllülük projelerinde yer alan yaşlılara mevzuatın elverdiği ölçüde belediye hizmetlerinden öncelikli ve indirimli/ücretsiz yararlanması sağlanacak.

5. Yerde Yaşlanma, Bakım ve Rehabilitasyon

Amaç 5.1. Evde bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin desteklenmesi

Faaliyetler:

5.1.1. İzmir’de yaşayan ve erişilebilir olan yaşlılar için tedavi-bakım-rehabilitasyon planları oluşturulacak.

5.1.2. Büyükşehir bünyesinde farklı disiplin ve bilim dallarından akademisyen, STK ve meslek örgütleri temsilcileri ile Büyükşehir ve ilçe belediye evde bakım birimi temsilcilerinin katılımı ile “Evde Bakım ve Rehabilitasyon Danışma Kurulu” oluşturulacak.

Amaç 5.2. Kurumsal bakım hizmetlerinin geliştirilerek sürdürülmesi

Faaliyetler

5.2.1. İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı huzurevlerinin kapasitesi artırılarak hizmet vermeyi sürdürecektir.

5.2.2. İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak alzheimer ve demans hastalarına gündüz bakım, rehabilitasyon ve eğitim hizmeti sunacak, bakıcı yükünü kısmi olarak paylaşacak Alzheimer ve Demans Evi/Dayanışma Merkezleri açılacak.

Amaç 5.3. Yaşam alanları düzenlemeleri ile yerinde yaşamın desteklenmesi, kişisel özerkliği destekleyen hizmet ve ortamlara öncelik verilmesi

Faaliyetler

5.3.1. Yerde yaşamı desteklemek ve yaşlıların sosyalleşmesi için bakım alanların ve verenlerin sosyal katılım süreçlerini desteklemek için gündüz günlük/saatlik bakım hizmeti sunacak gündüzlü bakım evleri hizmete sokulacak.

Amaç 5.4. Evde bakım hizmetlerinin geliştirilerek sürdürülmesi

Faaliyetler

5.4.1. Evde bakım hizmeti veren ilçe belediyesi ve diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanarak hizmet optimizasyonu sağlanacak.

5.4.2. Evde bakım hizmeti sunulmayan ilçelere hizmet sunumu yaygınlaştırılacak.

5.4.3. Birey odaklı bakım ve bio-psiko-sosyal yaklaşım odaklı bakım ve rehabilitasyon hizmetleri, interdisipliner ekip anlayışı ile sunulacak.

5.4.4. Evde bakım birimi ziyaret sıklığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

5.4.5. Evde bakım gereksinimi ve ihtiyaç saptaması için yapılan sosyal inceleme sürecinin ortalama süreleri kısaltılacaktır.

5.4.6. Evde bakım birimi hizmet çalışanlarına birim içi eğitimler verilerek yaşlı bireylerle ve hasta bireylerle empati kurabilmeleri ve bireylerin ihtiyaçlarına duyarlı hale gelebilmeleri sağlanacaktır.

5.4.7. Bakım verenlere psikososyal destek sağlanacaktır.

5.4.8. Yaşlı ve hasta bireyler ev içi kazalar konusunda bilgilendirilecektir.

5.4.9. Bakım verenler için yaşlı ve yatağa bağımlı olan hasta yakınlarına hasta bakım eğitim programları düzenlenecektir.

5.4.10. Bakım verme süreçleri ile ilgili hastalar ve bakım verenlerden ihtiyaçları doğrultusunda geri bildirimler alınarak hizmet geliştirilecektir.

Amaç 5.5. Palyatif Bakım hizmet kapasitesinin artırılarak sürdürülmesi

Faaliyetler:

5.5.1. Eşrefpaşa Hastanesi bünyesinde hizmet veren palyatif bakım hizmetinin yapılacak yeni ek binalarla kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.

6. Yaşlı Dostu Çevrenin Oluşturulması

Amaç 6.1. Makro ve mikro çevrenin (konutlar, ulaşım, yollar, caddeler, kaldırımlar, parklar, rekreasyon alanları) yaşlı dostu olması için çalışmaların başlatılması

Faaliyetler:

6.1.1. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Yaş Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı'na dâhil olma başvurusu yapılacaktır.

6.1.2. Yaş Dostu Kent ve Toplum çalışmalarını koordine etmek ve yürütmek için bir koordinasyon birimi kurulacaktır.

6.1.3. Üniversite, yerel yönetim, meslek odaları, alanda faaliyet gösteren STK'lar ve yaşlı örgütleri iş birliği ile kamu ve özel sektör hizmet kurumları için yaşlı dostu kriterler belirlenerek yaşlı dostu işletme/kurum uygulaması başlatılacaktır.

6.1.4. Yaşlının yaşadığı yaşam alanlarının, yapılandırılmış fiziksel çevre (konutlar, ulaşım, yollar, caddeler, kaldırımlar, parklar, rekreasyon alanları, genel olarak kent planı ve mimarisi) kısaca mikro ve makro çevrenin yaşlıya uygun olması için alt yapı ve üst yapı için farkındalık çalışmalarına başlanacaktır.

6.1.5. Kent ve konut planlamalarında yaş dostu uygulamalara yer verilecek, erişilebilir evrensel tasarım ilkeleri ve herkes için mimari yaklaşımı planlama ve projelendirmeye yönelik çalışmalar başlatılacaktır.

6.1.6. Konut ve bina giriş basamakları, zemini ve rampalarının erişilebilirlik standartlarına uygun olması, düşme ve kayma riskine karşı güvenli olmasına yönelik çalışmalar başlatılacaktır.

6.1.7. Yaşlıya uygun konforlu, ergonomik ve güvenli küçük konut üretimi teşvik edilecektir.

6.1.8. Yaşlı bireylerin yaşadığı mevcut konutların güvenli ve ergonomik olması için ihtiyaç sahiplerine teknik dönüşüm desteği sağlanacaktır.

6.1.9. Yaşlı bireylerin kent merkezinde ve kamusal yaşam alanlarında rahatlıkla kullanabileceği güvenli ve erişilebilir tuvaletler hizmete sokulacaktır.

6.1.10. Kentsel dönüşümün, yaşlıların bulunduğu çevreden kopmadan, yaşlının yerinde yaşlanmasını destekleyen, özerkliğini ve toplumsal ilişki ve iletişimini koruyan, kuşaklar arası ilişkiyi, etkileşimi koruyacak şekilde yapılması, kentsel dönüşüm projelerinin bu çerçevede yaşlı dostu olmasına dikkat edilmesi sağlanacak.

6.1.11. Kaldırım ve yol işgalleri ile yaya geçitlerinde işgal ve engellere karşı denetim sıkılaştırılacak, buralar yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan bireyler için güvenli hale getirilecek.

6.1.12. İklim krizine, doğal dengenin bozulmasına karşı mücadele edilerek, belediye hizmetlerinde çevreci uygulamalara öncelik verilecek.

7. Yaşlı İhmal, İstismar ve Ayrımcılığı

Amaç 7.1. Yaşlı ihmal, istismar ve ayrımcılığı ile mücadele edilmesi ve yaşlı hakları konusunda farkındalık yaratılması

Faaliyetler

7.1.1. Yaşlı bireylerle çalışan personelimize, “yaşlı hakları, yaşlı ihmal, istismarı ve ayrımcılığı” ile “istismar ve ihmali bildirme” yükümlülüğü (etik ve yasal) konusunda eğitim verilecek, bunları ALO 183 ve HİM’e bildirme konusunda teşvik edilecek. HİM personeli bu konuda ayrıca bilgilendirilecek.

7.1.2. Toplu taşıma sistemi ve araçlarında görevli personel, “yaşlı hakları ve yaşlı ile iletişim” konusunda bilgilendirilecek, yaş ayrımcılığı dilinin kullanılmaması ve stereotipleştirme yapılmaması için eğitimler gerçekleştirilecek.

7.1.3. Muhtarlara “yaşlı hakları, yaşlı ihmal, istismarı ve ayrımcılığı” ile “istismar ve ihmali bildirme” yükümlülüğü (etik ve yasal) konusunda eğitim verilecek, broşür hazırlanarak dağıtılacak.

7.1.4. Yaşlıya ayrımcılık, yaşlı ile iletişim, yaşlı ihmali ve istismarı konusunda halka yönelik bilgilendirme ve farkındalık çalışması yapılacak, ilgili materyaller belediyeye ait dijital ortamlarda paylaşılacak.

7.1.5. Yaşlı hakları konusunda toplumsal farkındalığı artırmak için öğrenci ve gençlere yönelik resim, şiir, kompozisyon, kısa film benzeri yarışmalar düzenlenecek.

7.1.6. Birden çok dezavantajı olan yaşlı grupların “yaş ve ırk ayrımcılığına” maruz kalmaması için özel çalışma yürütülecek.

7.1.7. Yaşlılara verilen hak temelli hizmetlerin daha görünür ve bilinir olması sağlanacak.

7.1.8. 18 Mart-24 Mart Yaşlılar Haftasında dijital ortamlarda görseller ve kısa bilgilendirici videolar hazırlanarak yaşlı hakları konusunda farkındalık oluşturulacak.

8. Afet ve Acil Durumlarda Yaşlı Hizmetleri

Amaç 8.1. Afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin planlama ve uygulamaların yaşlı bireyleri de içerecek şekilde düzenlenmesi

Faaliyetler:

8.1.1. Yaşlılar için acil afet eylem planı oluşturmak için ilgili kurum, kuruluş, meslek odası ve STK temsilcileri ile akademisyen ve uzmanların katıldığı çalıştay düzenlenecek.

8.1.2. İzmir AFAD eylem planında yaşlılara ilişkin yapılacak hazırlık, alınacak önlem ile afet sırasında ve sonrasında yapılacak müdahaleleri içeren bölümlere öneriler sunulacak.

8.1.3. İzmir Afet ve Acil Durumlar Eylem Planının yaşlı dostu olmasına dikkat edilecek.

8.1.4. Afet yönetimi ile ilgili kurul ve oluşumlarda yaşlı temsilcisi olması da sağlanacak.

8.1.5. Yaşlı bireylere ve topluma yönelik yaşlılar ve afet yönetimi temalı farkındalık eğitim ve çalışmaları gerçekleştirilecek.

8.1.6. Yaşlı bireylere yönelik afetlere hazırlık ve afet yönetimi eğitimi ile afetlerde psikososyal ilk yardım farkındalık çalışmaları gerçekleştirilecek.

8.1.7. Bina, konut ve kamusal mekânlarda afet ve acil durumlarda yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan bireyler için acil eylem planı oluşturulacak, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşılacak.

8.1.8. Afet ve acil durumlarda yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan bireylere ilk yardım eğitimleri yaygınlaştırılacak.

8.1.9. Yaşlılar için acil afet eylem planı hazırlıkları ve eğitimi için TUBİTAK vb. kurumlara proje başvurusu yapılacak.

9. Sürdürülebilirlik

Amaç 9.1. Programın sürdürülebilirliğinin sağlanması ve program değerlendirme

Faaliyetler:

9.1.1. Yerel yönetim bütçelerinde konuyla ilgili bütçelendirme gerçekçi ve sürdürülebilirlik ilkelerine göre yapılacak.

9.1.2. Gönüllülük teşvik edilecek, gönüllülerin ücretsiz veya düşük bir ücretle verebilecekleri işler tanımlanacak.

9.1.3. Yerelde STK’lar aracılığı ile yaratılacak fonlara yönelik çalışmalar yapılacak.

9.1.4. Toplum desteği ile bağış ve hibe yollu kaynak yaratma çalışmalarına öncelik verilecek.

10. Tüm Sürecin Etkili İletişiminin Yapılması

Amaç 10.1. Eylem planı ve programlarının uygulandığı süre zarfında tüm paydaşları kapsayacak şekilde etkin ve şeffaf bir iletişimin yapılması

Faaliyetler

10.1.1. Etkin ve şeffaf iletişim için İletişim Eylem Planı hazırlanacak.

10.1.2. Eylem Planı ile ilgili web sitesi oluşturulacak.

10.1.3. Yürütülen çalışmalar kapsamında toplanan veriler web sitesinde kamuoyuyla paylaşılacak, bu veri setleri ile uygulamaya veya akademik araştırmalara yönelik çalışmaların yapılması teşvik edilecek.

11. İzleme ve Değerlendirme

Amaç 11.1. Programın ve eylem planının sağlıklı bir şekilde yürümesi için etkin izleme ve değerlendirme çalışmasının yapılması

Faaliyetler

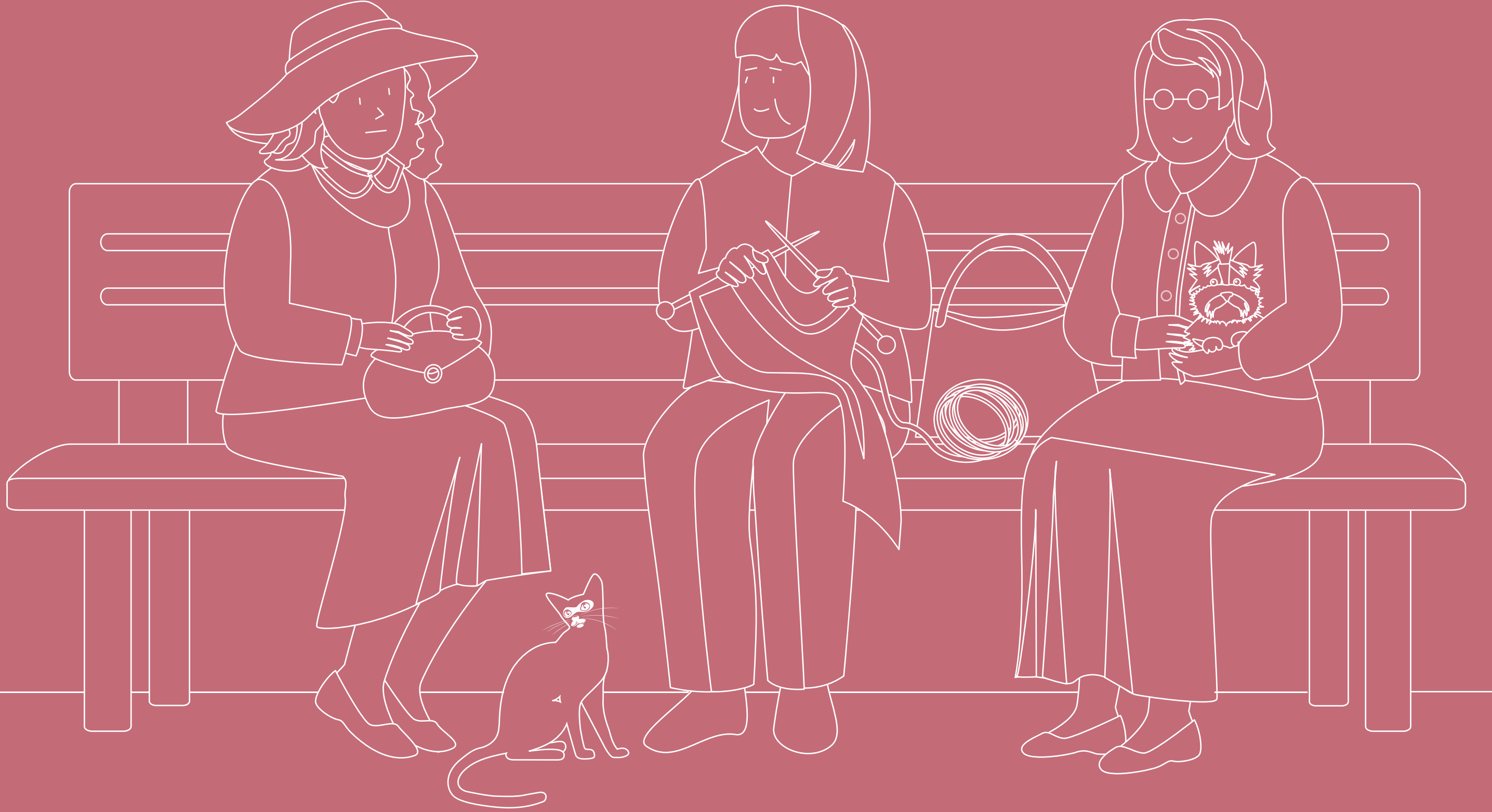
11.1.1. Eylem planının izleme göstergeleri oluşturulup bir izleme planı oluşturulacak.

11.1.2. Oluşturulacak izleme kurulunun süreci değerlendirmesi ve raporlaması sağlanacak.

11.1.3. İzmir Eylem Planının sonuçlarının paydaş katılımı ile değerlendirildiği dönemsel çalıştaylar yapılacaktır.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İLERİ YAŞ İZMİR EYLEM PLANI
FAALİYET TABLOSU

İzmir Büyükşehir Belediyesi
İleri Yaş İzmir Eylem Planı
Faaliyet Tablosu

1. Kurumlar Arası İş Birliği ve
Koordinasyonun Sağlanması

Amaçlar

Faaliyetler

Amaç 1.1 İlgili bakanlık kurumları,
üniversiteler, sivil toplum örgütleri,
meslek örgütleri ve ilçe belediyeleriyle iş
birliklerinin geliştirilmesi

- 1.1.1** Büyükşehir bünyesinde farklı disiplin ve bilim dallarından akademisyen, Kent Konseyi, STK, meslek örgütleri temsilcileri ve uzmanların katılımıyla “Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma ve Yaşlı Politikaları Danışma Kurulu” oluşturulacak.
- 1.1.2** Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yaşlılarla çalışan birimleri arasında koordinasyon sağlayacak yapılanmaya gidilerek kaynak ve hizmet optimizasyonu sağlanacak.
- 1.1.3.** İzmir Büyükşehir Belediyesi ile yaşlılık alanında faaliyet gösteren meslek odası/ birlikleri ve STK’lar arasında iş birliği protokolleri imzalanarak ortak çalışma ve projeler yürütülecek, sivil toplum katılımı güçlendirilecek.
- 1.1.4.** İzmir’deki ticaret ve ekonomik temsil yapıları, oda ve kurullar ile iş birlikleri geliştirilecek.
- 1.1.5.** Büyükşehir bünyesinde akademisyen, Kent Konseyi, STK, meslek örgütleri temsilcileri ve uzmanların katılımıyla “İzmir’de Aktif ve Sağlıklı Yaşlanmak” temalı “Yaşlı Hakları ve Politikaları” çalıştay gerçekleştirilecek.
- 1.1.6.** Yaşlılık ve yaşlılıkta sık görülen hastalıklar ile ilgili farkındalık oluşturmak için muhtarlar ve sivil toplum örgütlerinin yer aldığı toplantılar düzenlenecek.
- 1.1.7.** Meclis üyeleri bilgilendirilerek, ilgili komisyonların katılımı ile toplantılar düzenlenecek.
- 1.1.8.** Okullarda ve üniversitelerde yönetimler ve öğrenci toplulukları ile iş birliği yapılacak, yaşlı bireyler ile gençler arasında etkileşimi artıracak projeler gerçekleştirilecek.
- 1.1.9.** Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve İzmir İl Sağlık Müdürlüğü gibi ilgili müdürlüklerle iş birliği ve ortak çalışma ziyaretleri yapılacak.
- 1.1.10.** Paydaş toplantılarının ilk bölümünde alınan kararlar doğrultusunda, bu toplantıların belli aralıklarla tekrarlanması sağlanacak.

Öncelik Durumu

Zaman ve Periyodik
Tekrarlanma Sıklığı

Sorumlu Kurum ve Kurumlar

Paydaşlar

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

STK, Kent Konseyi, Meslek
örgütleri, üniversiteler

Yüksek Öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İZBB ilgili birimleri, ilçe
belediyeler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

STK, Kent Konseyi, Meslek
örgütleri, üniversiteler

Yüksek öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

Sanayi ve tüccar odaları

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

STK, Kent Konseyi, Meslek
örgütleri, üniversiteler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

STK, muhtarlıklar

Öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İZBB ilgili komisyonları

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

Milli Eğitim Müdürlüğü,
üniversiteler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

Kamu kurumları

Öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İZBB ilgili birimleri

İzmir Büyükşehir Belediyesi İleri Yaş İzmir Eylem Planı Faaliyet Tablosu	Amaçlar	Faaliyetler
2. Durum Tespiti ve Kapasite Artırımı	Amaç 2.1. İzmir’de yaşlılara yönelik hizmet ve ihtiyaçlarının tespiti yapılarak bir yaşlı veri sistemi oluşturulması	2.1.1. İzmir Yaşlılık Atlası araştırması gerçekleştirilecek; İzmir’de yaşayan yaşlıların sorun, beklenti ve çözüm önerileri saptanacak.
		2.1.2. İzmir’de yaşayan yaşlı bireyler ile ilgili bir envanter hazırlanacak.
		2.1.3. Envanterin güncel tutulması için bir yazılım çalışması yapılacaktır. Veri tabanının güncel tutulması için muhtarlar, aileler gibi paydaşların katılımı sağlanacak.
		2.1.4. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin sunduğu evde bakım ve küçük tamirat hizmetleri ile ilgili hizmet veri tabanı, insan gücü, araç gereç vb. imkân ve kabiliyetlerin tespitine yönelik veriler elde edilecek ve belirli aralıklarla veriler güncellenecek.
		2.1.5. İzmir Büyükşehir sınırları içinde yaşayan sosyal hizmet gereksinimi olan ve gereksinimi karşılanmayan yaşlılarla ilgili hizmet çeşitliliği artırılabilecek.
	Amaç 2.2. Durum değerlendirmesi sonuçlarına göre İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin personel ve altyapı iyileştirmesi vb. iyileştirme çalışmalarının yapılması	2.2.1. İhtiyaç duyulan birimlerde hekim, hemşire, ATT, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, gerontolog, yaşlı bakım teknikeri, fizyoterapist, diyetisyen, spor eğitmeni, teknik eleman vb. personelin sayısı artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
		2.2.2. Bağımlı yaşlıyı izleme ve takip için akıllı sistemler ve tele takip sistemleri oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
		2.2.3. Yaşlılara yönelik acil durum ve destek hattı kurulacaktır.
		2.2.4. Yaşlılara özel sosyalleşme alanları hayata geçirilecek.
3.Yaşlı Yoksulluğu ile Mücadele	Amaç 3.1. İnsan onuruna yaraşır ekonomik şartlara erişim hakkı temelinde yaşlı sağlığı ve refahına odaklanan destek programları yürütülmesi	3.1.1. İhtiyaç sahibi yaşlı ve emeklilere yapılan Emekli Dayanışma Desteklerinin kapsama alanı ve katkı miktarı artırılabilecek.
		3.1.2. İhtiyaç sahibi yaşlı hemşerilerimize sunduğumuz hazır yemek üretim ve dağıtım hizmetinin kapsamı artırılabilecek.
		3.1.3. Bizİzmir dayanışma noktalarında mobil ikram aracı ile sürdürülen yemek üretim ve dağıtım hizmeti, ihtiyaç odaklı olarak yaygınlaştırılacaktır.
		3.1.4. İhtiyaç sahibi olan yaşlı vatandaşlarımıza, sosyal inceleme raporuyla müracaatçının ihtiyacına göre medikal malzeme (tekerlekli sandalye, hasta yatağı, havalı yatak, hasta bezi, vb) temini sürdürülecek ve bütçe olanakları çerçevesinde artırılabilecek.

Öncelik Durumu	Zaman ve Periyodik Tekrarlanma Sıklığı	Sorumlu Kurum ve Kurumlar	Paydaşlar
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	Devamlı	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	Devamlı	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri
Öncelikli	2025-2026	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimleri

**İzmir Büyükşehir Belediyesi
İleri Yaş İzmir Eylem Planı
Faaliyet Tablosu****Amaçlar****Faaliyetler****Amaç 4.1. Yaşlıların toplumsal karar alma süreçlerine katılımının teşvik edilmesi**

- 4.1.1.** Yaşlı bireylerden oluşan “Yaşlı Meclisi” kurularak, yaşlıların belediye hizmet ve karar alma süreçlerine katılımı/söz sahibi olması sağlanacak.
- 4.1.2.** Yaşlıları ilgilendiren konulardaki danışma ve koordinasyon kurullarında diğer STK’ların yanında yaşlı örgütleri temsilcisi/ temsilcilerine yer verilecek.
- 4.1.3.** Yaşlı ve emekli örgütleri ile iş birliği ve ortak çalışmalar artırılabacak.

4. Toplumsal Hayata Katılım**Amaç 4.2.Yaşlı bireylerin toplumsal katılımı ve dayanışmasını teşvik edecek sosyal mekân oluşturulması ve hayat boyu öğrenme fırsatlarının güçlendirilmesi**

- 4.2.1.** İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin sunduğu evde bakım ve küçük tamirat hizmetleri ile ilgili hizmet veri tabanı, insan gücü, araç gereç vb. imkân ve kabiliyetlerin tespitine yönelik veriler elde edilecek ve belirli aralıklarla veriler güncellenecek.
- 4.2.2.** İzmir Büyükşehir sınırları içinde yaşayan sosyal hizmet gereksinimi olan ve gereksinimi karşılanmayan yaşlılarla ilgili hizmet çeşitliliği artırılabacak.
- 4.2.3.** İhtiyaç duyulan birimlerde hekim, hemşire, ATT, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, gerontolog, yaşlı bakım teknikeri, fizyoterapist, diyetisyen, spor eğitmeni, teknik eleman vb. personelin sayısı artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- 4.2.4.** Bağımlı yaşlıyı izleme ve takip için akıllı sistemler ve tele takip sistemleri oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- 4.2.5.** Yaşlılara yönelik acil durum ve destek hattı kurulacaktır.
- 4.2.6.** Yaşlılara özel sosyalleşme alanları hayata geçirilecek.
- 4.2.7.** İhtiyaç sahibi yaşlı ve emeklilere yapılan Emekli Dayanışma Desteklerinin kapsama alanı ve katkı miktarı artırılabacak.
- 4.2.8.** İhtiyaç sahibi yaşlı hemşerilerimize sunduğumuz hazır yemek üretim ve dağıtım hizmetinin kapsamı artırılabacak.
- 4.2.9.** Bizİzmir dayanışma noktalarında mobil ikram aracı ile sürdürülen yemek üretim ve dağıtım hizmeti, ihtiyaç odaklı olarak yaygınlaştırılacaktır.
- 4.2.10.** İhtiyaç sahibi olan yaşlı vatandaşlarımıza, sosyal inceleme raporuyla müracaatçının ihtiyacına göre medikal malzeme (tekerlekli sandalye, hasta yatağı, havalı yatak, hasta bezi, vb) temini sürdürülecek ve bütçe olanakları çerçevesinde artırılabacak.

Öncelik Durumu**Zaman ve Periyodik
Tekrarlanma Sıklığı****Sorumlu Kurum ve Kurumlar****Paydaşlar**

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimleri

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimleri, STK

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK, emekli
örgütleri

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire BaşkanlığıİzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

İzmir Büyükşehir Belediyesi
İleri Yaş İzmir Eylem Planı
Faaliyet Tablosu

Amaçlar

Faaliyetler

Amaç 4.3. İstihdam alanlarında yaşlıların deneyim ve birikimlerinden faydanılması

4.3.1. Yaşlıların deneyimlerinden faydalanmak için Deneyim Paylaşım birimleri açılacak.

4.3.2. Yaşlılar için hem eğitici hem de öğrenci olacakları hobi kursları açılacak.

4.3.3. Kaybolmaya yüz tutmuş ve kültürel değeri olan mesleklere sahip yaşlılara, üretim ve gençleri eğitime fırsatları sunulacak.

4. Toplumsal Hayata Katılım

Amaç 4.4 Yaşlı bireylerin sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve sportif faaliyetlere katılımının teşvik edilmesi

4.4.1. Yaşlı bireylerden oluşan kültür, sanat çalışmaları teşvik edilecek, eğitici, salon ve malzeme desteği sunulacak.

4.4.2. Yaşlıların ilgileri ve becerileri doğrultusunda kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılabilmesi desteklenecek.

4.4.3. Yaşlı bireylerin belediyeye ait öğren yerleri ve müzelerinin ziyareti teşvik edilecek, ücretsiz/indirimli giriş uygulanacak.

4.4.4. Belediyeye ait eğitim veren kurumlar, tiyatro, sergi, sinema gibi kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirildiği ortamlar ile öğren yerleri ve müzeler yaşlıların ihtiyaçlarına cevap verebilecek ölçüde fiziki ve teknolojik standartlara sahip olacak şekilde düzenlenecek.

4.4.5. Yaşlıların bilgi ve deneyimleri ile yaşamları boyunca ürettikleri eserleri topluma aktarabilecekleri her türlü çalışma desteklenecek.

4.4.6. Yaşlılara yönelik gezi, eğlence, kültür turları kapsayıcılığı ve çeşitliliği artırılarak sürdürülecek.

4.4.7. Yaşlı bireyler için tematik/nostaljik film ve müzik günleri düzenlenecek.

Öncelik Durumu

Zaman ve Periyodik
Tekrarlanma Sıklığı

Sorumlu Kurum ve Kurumlar

Paydaşlar

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimleri, STK,
dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler, dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler, dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler, dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler, dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler, dernekler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler, dernekler

İzmir Büyükşehir Belediyesi İleri Yaş İzmir Eylem Planı Faaliyet Tablosu	Amaçlar	Faaliyetler
4. Toplumsal Hayata Katılım	Amaç 4.5. Yaşlıların yaş ve kapasitelerine uygun olarak spora teşvik edilmeleri, yaş dostu fiziksel ve sosyal ortamlar oluşturulması	4.5.1. Yaş dostu rekreasyon alanlarının daha aktif kullanımı teşvik edilecek.
		4.5.2. Yaşlı bireylerde etkinliği kanıtlanmış denge, kuvvet ve direnç egzersiz olanakları artırılacak.
		4.5.3. Yaşlılarda zihinsel ve fiziksel dayanıklılık/esnekliği artıracak, kanıta dayalı spor programları yaygınlaştırılacak.
		4.5.4. İzmir’de yaşlıları spor ve egzersize teşvik etmek, yaşlı algısını değiştirmek, yaşlı sporunu görünür kılmak için üçüncü yaş etkinliği faaliyetleri gerçekleştirilecek.
		4.5.5. İzmir’de belediyelerin planladığı maraton gibi yaşlı bireylerin spora katılımını teşvik eden uygulamalar yaygınlaştırılacak.
		4.5.6. İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı spor salonlarında 65 yaş ve üzeri yoksul yaşlılar için belli kontenjanlarda indirimli veya ücretsiz kullanım konusunda planlamalar yapılacaktır.
		4.5.7. Açık alan spor istasyonları yaygınlaştırılacaktır..
	Amaç 4.6. Kuşaklararası dayanışma ve iletişimin güçlendirilmesi	4.6.1. Yaşlılar ile gençleri bir araya getiren proje ve çalışmalar desteklenecek.
		4.6.2. Yaşlı Bakım ve Huzurevlerinde kalan yaşlı bireylerle gençleri bir araya getirecek “Dijital Torun Projesi” yaşama geçirilecek.
		4.6.3. Kuşaklararası iletişim farkındalık ve eğitim çalışmaları yapılacaktır.
		4.6.4. Gençler ile yaşlıların kendi yaşadıkları dönemin özelliklerini ve deneyimlerini paylaştıkları “Biz Büyürken, Siz Küçükken” vb. proje ve etkinlikler yaşama geçirilecek.
		4.6.5. Çocuk ve gençlerin yaşlı bireylerle empati becerisini geliştirecek farkındalık çalışmaları ve projeler (resim, hikaye, kısa film vb.) teşvik edilecek ve desteklenecek.
		4.6.6. Gençler ve yaşlılar arasında iletişim ve ilişkiyi güçlendirmek için satranç, oyun, spor, dans, müzik vb. konularda ortak proje/programlar ve yarışmalar düzenlenecek.

[illegible]

İzmir Büyükşehir Belediyesi İleri Yaş İzmir Eylem Planı Faaliyet Tablosu	Amaçlar	Faaliyetler
4. Toplumsal Hayata Katılım	Amaç 4.7 Gönüllülük faaliyetlerinin teşvik edilmesi	4.7.1. Yaşlı bireylerin bilgi ve deneyimini aktarabileceği gönüllülük faaliyetleri teşvik edilecek ve desteklenecek.
		4.7.2. Yaşlı bireylerin, belediye hizmetlerinde sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde yer alması sağlanacak.
		4.7.3. Gönüllülük projelerinde yer alan yaşlıların, mevzuatın elverdiği ölçüde belediye hizmetlerinden öncelikli ve indirimli/ ücretsiz yararlanması sağlanacak.
5.Yerinde Yaşlanma Bakım ve Rehabilitasyon	Amaç 5.1. Evde bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin desteklenmesi	5.1.1. İzmir’de yaşayan ve erişilebilir olan yaşlılar için tedavi-bakım-rehabilitasyon planları oluşturulacak.
		5.1.2. Büyükşehir bünyesinde farklı disiplin ve bilim dallarından akademisyen, STK ve meslek örgütleri temsilcileri ile Büyükşehir ve ilçe belediye evde bakım birimi temsilcilerinin katılımı ile “Evde Bakım ve Rehabilitasyon Danışma Kurulu” oluşturulacak.
	Amaç 5.2. Kurumsal bakım hizmetleri geliştirilerek sürdürülmesi	5.2.1. İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı huzurevleri, kapasiteleri artırılarak hizmet vermeyi sürdürececek.
		5.2.2. İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak alzheimer ve demans hastalarına gündüz bakım rehabilitasyon ve eğitim hizmeti sunacak, bakıcı yükünü kısmı olarak paylaşacak Alzheimer ve Demans Evi/ Dayanışma Merkezleri açılacak.
	Amaç 5.3. Yaşam alanları düzenlemeleri ile yerinde yaşamı destekleyecek, kişisel özerkliği destekleyen hizmet ve ortamlara öncelik verilmesi	5.3.1. Yerinde yaşamı desteklemek ve yaşlıların sosyalleşmesi için bakım alanların ve verenlerin sosyal katılım süreçlerini desteklemek için gündüz günlük/saatlik bakım hizmeti sunacak gündüzlü bakım evleri hizmete sokulacak.

Öncelik Durumu	Zaman ve Periyodik Tekrarlanma Sıklığı	Sorumlu Kurum ve Kurumlar	Paydaşlar
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler, STK, üniversiteler, ilçe belediyeleri
Öncelikli	2025-2026	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler
Öncelikli	2025-2026	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı- Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	İzBB ilgili birimler

İzmir Büyükşehir Belediyesi
İleri Yaş İzmir Eylem Planı
Faaliyet Tablosu

5.Yerinde Yaşlanma Bakım ve
Rehabilitasyon

Amaçlar

Faaliyetler

Amaç 5.4. Evde bakım hizmetleri
geliştirilerek sürdürülmesi

Amaç 5.5 Palyatif bakım hizmet
kapasitesinin artırılarak sürdürülmesi

- 5.4.1.** Evde bakım hizmeti veren ilçe belediyesi ve diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanarak hizmet optimizasyonu sağlanacak.
- 5.4.2.** Evde bakım hizmeti sunulmayan ilçelere hizmet sunumu yaygınlaştırılacak.
- 5.4.3.** Birey odaklı bakım ve bio-psiko-sosyal yaklaşım odaklı bakım ve rehabilitasyon hizmetleri, interdisipliner ekip anlayışı ile sunulacak.
- 5.4.4.** Evde bakım birimi ziyaret sıklığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- 5.4.5.** Evde bakım gereksinimi ve ihtiyaç saptaması için yapılan sosyal inceleme sürecinin ortalama süreleri kısaltılacaktır.
- 5.4.6.** Evde bakım birimi hizmet çalışanlarına birim içi eğitimler verilerek yaşlı bireylerle ve hasta bireylerle empati kurabilmeleri ve bireylerin ihtiyaçlarına duyarlı hale gelebilmeleri sağlanacaktır.
- 5.4.7.** Bakım verenlere psikososyal destek sağlanacaktır.
- 5.4.8.** Yaşlı ve hasta bireyler ev içi kazalar konusunda bilgilendirilecektir.
- 5.4.9.** Bakım verenler için yaşlı ve yatağa bağımlı olan hasta yakınlarına hasta bakım eğitim programları düzenlenecektir.
- 5.4.10.** Bakım verme süreçleri ile ilgili hastalar ve bakım verenlerden ihtiyaçları doğrultusunda geri bildirimler alınarak hizmet geliştirilecektir.
- 5.5.1.** Eşrefpaşa Hastanesi bünyesinde verilen palyatif bakım hizmetinin kapasitesinin, yapılacak yeni ek binalarla artırılması sağlanacaktır.

Öncelik Durumu

Zaman ve Periyodik
Tekrarlanma Sıklığı

Sorumlu Kurum ve Kurumlar

Paydaşlar

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Yüksek öncelikli

2024-2025

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

İzmir Büyükşehir Belediyesi İleri Yaş İzmir Eylem Planı Faaliyet Tablosu	Amaçlar	Faaliyetler
6. Yaşlı Dostu Çevrenin Oluşturulması	Amaç 6.1. Makro ve mikro çevrenin (konutlar, ulaşım, yollar, caddeler, kaldırımlar, parklar, rekreasyon alanları) yaşlı dostu olması için çalışmaların başlatılması	6.1.1. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Yaş Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı'na dâhil olma başvurusu yapılacaktır.
		6.1.2. Yaş Dostu Kent ve Toplum çalışmalarını koordine etmek ve yürütmek için bir koordinasyon birimi kurulacaktır.
		6.1.3. Üniversite, yerel yönetim, meslek odaları, alanda faaliyet gösteren STK 'lar ve yaşlı örgütleri iş birliği ile kamu ve özel sektör hizmet kurumları için yaşlı dostu kriterler belirlenerek yaşlı dostu işletme/kurum uygulaması başlatılacaktır.
		6.1.4. Yaşlının yaşadığı yaşam alanlarının, yapılandırılmış fiziksel çevre (konutlar, ulaşım, yollar, caddeler, kaldırımlar, parklar, rekreasyon alanları, genel olarak kent planı ve mimarisi) kısaca mikro ve makro çevrenin yaşlıya uygun olması için alt yapı ve üst yapı için farkındalık çalışmalarına başlanacaktır.
		6.1.5. Kent ve konut planlamalarında yaş dostu uygulamalara yer verilecek, erişilebilir evrensel tasarım ilkeleri ve herkes için mimarı yaklaşımı planlama ve projelendirmeye yönelik çalışmalar başlatılacaktır.
		6.1.6. Konut ve bina giriş basamakları, zemini ve rampalarının erişilebilirlik standartlarına uygun olmasına, düşme ve kayma riskine karşı güvenli olmasına yönelik çalışmalar başlatılacaktır.
		6.1.7. Yaşlıya uygun konforlu, ergonomik ve güvenli küçük konut üretimi teşvik edilecek.
		6.1.8. Yaşlı bireylerin yaşadığı mevcut konutların güvenli ve ergonomik olması için ihtiyaç sahiplerine teknik dönüşüm desteği sağlanacaktır.
		6.1.9. Yaşlı bireylerin kent merkezinde ve kamusal yaşam alanlarında rahatlıkla kullanabileceği güvenli ve erişilebilir tuvaletler hizmete sokulacaktır.
		6.1.10. Kentsel dönüşümün yaşlıların bulunduğu çevreden kopmadan, yaşlının yerinde yaşlanmasını destekleyen, özerkliğini ve toplumsal ilişki ve iletişimini koruyan, kuşaklararası ilişkiyi, etkileşimi koruyacak şekilde yapılmasına, kentsel dönüşüm projelerinin bu çerçevede yaşlı dostu olmasına dikkat edilmesi sağlanacaktır.
		6.1.11. Kaldırım ve yol işgalleri ile yaya geçitlerinde işgal ve engellere karşı denetim sıkılaştırılacak, buralar yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan bireyler için güvenli hale getirilecek.
		6.1.12. İklim krizine, doğal dengenin bozulmasına karşı mücadele edilerek, belediye hizmetlerinde çevreci uygulamalara öncelik verilecek.

[illegible]

İzmir Büyükşehir Belediyesi
İleri Yaş İzmir Eylem Planı
Faaliyet Tablosu

7.Yaşlı İhmal, İstismar ve Ayrımcılığı

Amaçlar

Faaliyetler

Amaç 7.1. Yaşlı ihmal, istismar ve ayrımcılığı ile mücadele edilmesi ve yaşlı hakları konusunda farkındalık yaratılması

7.1.1. Yaşlı bireylerle çalışan personelimize, “yaşlı hakları, yaşlı ihmal, istismarı ve ayrımcılığı” ile “istismar ve ihmali bildirme” yükümlülüğü (etik ve yasal) konusunda eğitim verilecek, bunları ALO 183 ve HİM’e bildirme konusunda teşvik edilecek. HİM personeli bu konuda ayrıca bilgilendirilecek.

7.1.2. Toplu taşıma sistemi ve araçlarında görevli personel, “yaşlı hakları ve yaşlı ile iletişim” konusunda bilgilendirilecek, yaş ayrımcılığı dilinin kullanılmaması ve stereotipleştirme yapılmaması için eğitimler gerçekleştirilecek.

7.1.3. Muhtarlara “yaşlı hakları, yaşlı ihmal, istismarı ve ayrımcılığı” ile “istismar ve ihmali bildirme” yükümlülüğü (etik ve yasal) konusunda eğitim verilecek, broşür hazırlanarak dağıtılacak.

7.1.4. Yaşlıya ayrımcılığı, yaşlı ile iletişim, yaşlı ihmal ve istismarı konusunda halka yönelik bilgilendirme ve farkındalık çalışması yapılacak, bunlara dair materyaller belediyeye ait dijital ortamlarda paylaşılabacak.

7.1.5. Yaşlı hakları konusunda toplumsal farkındalığı artırmak için öğrenci ve gençlere yönelik resim, şiir, kompozisyon, kısa film benzeri yarışmalar düzenlenecek.

7.1.6. Birden çok dezavantajı olan yaşlı grupların “yaş ve ırk ayrımcılığına” maruz kalmaması için özel çalışma yürütülecek.

7.1.7. Yaşlılara verilen hak temelli hizmetlerin daha görünür ve bilinir olması sağlanacak.

7.1.8. 18 -24 Mart Yaşlılar Haftası’nda dijital ortamlarda görseller ve kısa bilgilendirici videolar hazırlanarak yaşlı hakları konusunda farkındalıklar oluşturulacak.

Öncelik Durumu

Zaman ve Periyodik
Tekrarlanma Sıklığı

Sorumlu Kurum ve Kurumlar

Paydaşlar

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

Öncelikli

Devamlı

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı-
Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

İzBB ilgili birimler

İzmir Büyükşehir Belediyesi
İleri Yaş İzmir Eylem Planı
Faaliyet Tablosu

8. Afet ve Acil Durumlarda Yaşlı Hizmetleri

Amaç 8.1. Afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin planlama ve uygulamaların yaşlı bireyleri de içerecek şekilde düzenlenmesi

Amaçlar

Faaliyetler

8.1.1. Yaşlılar için acil afet eylem planı oluşturmak için ilgili kurum, kuruluş, meslek odası ve STK temsilcileri ile akademisyen ve uzmanların katıldığı çalıştay düzenlenecek.

8.1.2. İzmir AFAD eylem planında yaşlılara ilişkin yapılacak hazırlık, alınacak önlem ile afet sırasında ve sonrasında yapılacak müdahaleleri içeren bölümlere öneriler sunulacak.

8.1.3. İzmir Afet ve Acil Durumlar Eylem Planının yaşlı dostu olmasına dikkat edilecek.

8.1.4. Afet yönetimi ile ilgili kurul ve oluşumlarda yaşlı temsilcisi olması da sağlanacak.

8.1.5. Yaşlı bireylere ve topluma yönelik yaşlılar ve afet yönetimi temalı farkındalık eğitimleri ve çalışmaları gerçekleştirilecek.

8.1.6. Yaşlı bireylere yönelik, afetlere hazırlık ve afet yönetimi eğitimi ile afetlerde psikososyal ilk yardım farkındalık çalışmaları gerçekleştirilecek.

8.1.7. Bina, konut ve kamusal mekânlarda afet ve acil durumlarda yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan bireyler için acil eylem planı oluşturulacak, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşılacak.

8.1.8. Afet ve acil durumlarda yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan bireylere ilk yardım eğitimleri yaygınlaştırılacak.

8.1.9. Yaşlılar için Acil Afet Eylem Planı hazırlıkları ve eğitimi için TUBİTAK vb. kurumlara proje başvurusu yapılacaktır.

Öncelik Durumu

**Zaman ve Periyodik
Tekrarlanma Sıklığı**

Sorumlu Kurum ve Kurumlar

Paydaşlar

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

Öncelikli

2025-2026

İZBB

İZBB ilgili birimler

İzmir Büyükşehir Belediyesi İleri Yaş İzmir Eylem Planı Faaliyet Tablosu	Amaçlar	Faaliyetler
9. Sürdürülebilirlik	Amaç 9.1. Programın sürdürülebilirliğinin sağlanması ve program değerlendirme	9.1.1. Yerel yönetim bütçelerinde konuyla ilgili bütçeleştirme gerçekçi ve sürdürülebilir ilkelere göre yapılacak.
		9.1.2. Gönüllülük teşvik edilecek, gönüllülerin ücretsiz veya düşük bir ücretle verebilecekleri işler tanımlanacak.
		9.1.3. Yerelde STK'lar aracılığı ile yaratılacak fonlara yönelik çalışmalar yapılacak.
		9.1.4. Toplum desteği ile bağış ve hibe yollu kaynak yaratma çalışmalarına öncelik verilecek.
10. Tüm Sürecin Etkili İletişiminin Yapılması	Amaç 10.1. Eylem planı ve programlarının uygulandığı süre zarfında tüm paydaşları kapsayacak şekilde etkin ve şeffaf bir iletişimin yapılması	10.1.1. Etkin ve şeffaf iletişim için İletişim Eylem Planı hazırlanacak.
		10.1.2. Eylem Planı ile ilgili web sitesi oluşturulacak.
		10.1.3. Yürütülen çalışmalar kapsamında toplanan veriler web sitesi aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılacak, bu veri setleri ile uygulamaya veya akademik araştırmalara yönelik çalışmaların yapılması teşvik edilecek.
11. İzleme ve Değerlendirme	Amaç 11.1. Programın ve Eylem Planının sağlıklı bir şekilde yürümesi için etkin izleme ve değerlendirme çalışmasının yapılması	11.1.1. Eylem planının izleme göstergeleri oluşturulup bir izleme planı oluşturulacak.
		11.1.2. Oluşturulacak izleme kurulunun süreci değerlendirmesi ve raporlaması sağlanacak.
		11.1.3. İzmir Eylem Planı'nın sonuçlarının paydaş katılımı ile değerlendirildiği dönemsel çalıştaylar yapılacak.

[illegible]

